

Karvakuonot koulussa – Koira-avusteinen pedagogiikka suomalaisten peruskoulujen arjessa

Turun Yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos (Rauma)
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Henna-Riikka Niemelä

13.6.2025
Rauma

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede

Tekijä(t): Henna-Riikka Niemelä

Otsikko: Karvakuonot koulussa – Koira-avusteinen pedagogiikka suomalaisten peruskoulujen arjessa

Ohjaaja(t): Yliopistonlehtori Tarja-Riitta Hurme

Sivumäärä: 47 sivua + 2 liitettä

Päivämäärä: 13.6.2025

Tiivistelmä

Tämä pro gradu -tutkielma tarkastelee koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisuuksia suomalaisten peruskoulujen opetuksessa. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää suomalaisten peruskoulujen tapoja toteuttaa koira-avusteista pedagogiikkaa. Lisäksi tutkimuksessa käsitellään suomalaisissa peruskouluissa työskentelevien opettajien kohtaamia koira-avusteisen pedagogiikan hyötyjä sekä haasteita. Tämä tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin puolistrukturoidulla haastattelulla. Haastatteluihin osallistuivat kuusi eri puolilla Suomea työskentelevää opettajaa, jotka hyödyntävät työssään koira-avusteista pedagogiikkaa. Aineisto litteroitiin hyödyntäen tiivistettyä litterointia, jossa täytesanat jätetään pois haastattelun kirjallisesta muodosta. Tämän jälkeen tiivistetty litterointiaineisto analysoitiin laadullisella sekä teorialähtöisellä sisällönanalyysillä laadukkaasti aineiston käsittelyn varmistamiseksi.

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että koira-avusteisen pedagogiikan tuominen koulumaailmaan vaatii useita järjestelyjä ja paljon suunnittelua opettajalta jo etukäteen. Tulokset osoittavat myös, että koiran läsnäololla on positiivinen yhteys oppilaiden motivaatioon, oppimiseen sekä sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Koiran tuominen kouluun voi tuoda myös haasteita allergioiden, uskonnollisten tai kulttuurillisten syiden sekä koira-avusteisen menetelmän kuormittavuuden myötä. Tutkimuksen tulokset osoittavat kuitenkin, että koira-avusteisella pedagogiikalla on mahdollisuuksia koulumaailmassa. Tuloksia voidaan hyödyntää koira-avusteisen pedagogiikan kehittämisessä sekä laajentamisessa suomalaisessa koulukontekstissa.

Avainsanat: koira-avusteinen pedagogiikka, koulukoira, pedagogiikka

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Pedagogiikasta koira-avusteiseen pedagogiikkaan	7
2.1	Pedagoginen sisältötieto ja koira-avusteisuus	7
2.2	Eläinavusteisen työskentelyn vaatimuksia koiralle	10
2.3	Aikaisempia tutkimustuloksia koira-avusteisesta pedagogiikasta	11
3	Tutkimuskysymykset	13
4	Menetelmä	14
4.1	Osallistujat	15
4.2	Aineiston kerääminen	15
4.3	Aineiston analyysi	17
5	Tulokset	20
5.1	Koira-avusteisen pedagogiikan toteuttaminen	20
5.1.1	Vaatimuksia koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamiselle	20
5.1.2	Koiran työpäivä	25
5.1.3	Opetustilanteet	28
5.2	Koira-avusteisen pedagogiikan hyötyjä	32
5.2.1	Opettajan näkökulma	32
5.2.2	Oppiminen	33
5.3	Koira-avusteisen pedagogiikan haasteita	36
5.3.1	Allergiat	36
5.3.2	Uskonnolliset ja kulttuurilliset haasteet	38
5.3.3	Opetukselliset ja oppimisen haasteet	39
5.3.4	Muut haasteet	40
6	Pohdinta	43
7	Tutkimuksen eettisyydestä ja luotettavuudesta	46
	Lähteet	48
	Liitteet	52
	Liite 1. Haastattelurunko	52

1 Johdanto

Lasten käytöshäiriöt ovat yleistyneet viime aikoina koulumaailmassa ja yhtenä ratkaisuna tähän ongelmaan voidaan kokeilla koira-avusteista pedagogiikkaa. Koira-avusteisessa pedagogiikassa koira toimii aktiivisena osapuolena vuorovaikutuksessa ja se tukee oppilaiden oppimista, emotionaalista hyvinvointia sekä sosiaalisia taitoja (Nimer & Lundqvist, 2022). Koira-avusteinen pedagogiikka on myös osana eläinavusteista toimintaa, mikä toimiikin kattoterminä kaikelle eläinavusteiselle työskentelylle. Yleisimmin koiria hyödynnetään nimenomaan oppilaiden kanssa, joilla on erityistarpeita koulunkäynnissä ja koirat ovatkin yhä suosituimpia pedagogisissa ympäristöissä (Opetushallitus, 2025). Koira-avusteinen pedagogiikka tuo yhteen opettajan ammattitaidon, pedagogisen osaamisen sekä eläinavusteisen työnkuvan.

Opettajan työnkuvassa ammattitaito on keskeisessä asemassa. Ammattitaito on käsitteenä moniulotteinen ja sitä voidaan kuvailla tilanteiden mukaan eri tavoilla. Ammattitaito on esimerkiksi jotakin, mitä kyseinen ammatti vaatii ja sen laajuus vaihtelee sen mukaan, millä tavoilla ammatti ymmärretään (Taalas, 1993, ks. Rasehorn, 2009, 10). Lyhykäisyydessään ammattitaidossa on kyse siis työntekijän ominaisuuksista ja työn vaatimuksista.

”Ammattitaito muodostuu tiedollisista, taidollisista ja asenteellisista vaatimuksista, joita yhteiskunta ja työelämä edellyttävät työssä toimivalta henkilöltä.” (Rasehorn, 2009, s.10).

Opettajan pedagoginen ammattitaito pitää sisällään myös pedagogista sisältötietoa, jolla viitataan opettajan ajattelun sisäiseen tiedon määrään ja sen organisointiin opetuksen maailmassa (Shulman, 1986).

Jotta koira-avusteinen pedagogiikka voi toimia, täytyy opettajan ja koiran välillä olla myös luottamuksellinen ja vuorovaikutuksellinen suhde opettajan pedagogisen ammattitaidon lisäksi. Beetz (2013) on saanut tuloksia, joiden mukaan opettajan ja koiran onnistuneella tiimityöskentelyllä on myönteisiä vaikutuksia oppilaiden suhtautumiseen koulunkäyntiä kohtaan. Lisäksi hänen tutkimustuloksensa osoittavat, että oppilaiden tunne-elämän taidot kehittyvät, jos opettajan ja koiran toiminta luokkahuoneessa onnistuu toivotulla tavalla. Tästä nähdään, että koiran ja ihmisen välinen vuorovaikutus on todella tärkeää ja sillä on merkitystä myös koulumaailmassa.

Tutkimusten mukaan koiran läsnäolon on todettu olevan yhteydessä oppilaiden motivaatioon erilaisissa oppimistilanteissa, mikä puolestaan on yhteydessä oppilaiden oppimiseen (Järvi & Ikäheimo, 2020). Hall ja kumppanit (2016) ovat saaneet kirjallisuuskatsauksessaan selville, että koiralle lukeminen lisää lasten itseluottamusta ja motivaatiota lukemista kohtaan. Lisäksi koiran läsnäolo luo luokkahuoneeseen turvallisen ilmapiirin lukemisen harjoittelulle. Koiria hyödynnetään kouluympäristön lisäksi esimerkiksi kirjastoissa lukukoirana. Lukukoira toimii nimensä mukaisesti lukemisen tukena ja lapsi voi harjoitella lukutaitojaan ilman arvostelua tai tuomitsemista (Hall, ym., 2016). Aikaisempien tulosten perusteella koiran läsnäolon on havaittu parantavan myös oppilaiden ja opettajan välisiä vuorovaikutuksellisia suhteita sekä oppilaiden käyttäytymistä (Fynn & Runacres, 2022). Lisäksi koiran läsnäololla on todettu positiivisia vaikutuksia oppimisilmapiiriin. Ei ole siis yllättävää, että koirien suosio on kasvanut lähivuosien aikana myös koulumaailmassa.

Tämä tutkimus käsittelee koira-avusteisen pedagogiikan toteutumista suomalaisissa peruskouluissa. Näkökulma keskittyy nimenomaan luokkahuoneessa ja oppitunneilla tapahtuvaan toimintaan erityisesti alakoulun puolella. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millä tavoilla koira-avusteinen pedagogiikka toteutuu suomalaisissa peruskouluissa ja millaisia hyötyjä tai haasteita opettajat ovat kohdanneet luokkahuoneessa hyödyntäessään koira-avusteista pedagogiikkaa. Tutkimus tuo yleistä tietoa koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamisesta koulumaailmassa ja sen tarkoituksena on lisätä kiinnostusta aiheetta kohtaan varsinkin tulevien opettajien keskuudessa. Tällä hetkellä Suomesta ei löydy paljoa tutkimusta koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisuuksista, sillä koira-avusteinen pedagogiikka on uudehko ilmiö Suomessa. Koulutuksesta vastaava Turun yliopiston tutkimuspäällikkö Jussi Lehtonen on kuitenkin julkaissut vuosina 2017–2020 eläinavusteisuuden liittyviä artikkeleja useissa eri teoksissa. Hänen lisäksi Ikäheimo (2013) sekä Järvi ja Ikäheimo (2020) ovat tuoneet näkyville eläinavusteisen työskentelyn tapoja myös meille suomalaisille. Tutkimusta koira-avusteisesta pedagogiikasta ja koulukoirista löytyy enemmän muiden maiden osalta, joten nyt on hyvä tarkastella myös suomalaisen koulumaailman tapoja hyödyntää koira-avusteista pedagogiikkaa ja tuoda tuoreita sekä ajankohtaisia tuloksia näkyville. Aikaisemmat tutkimukset eivät ole tuoneet esille juurikaan koira-avusteisen pedagogiikan negatiivisia puolia tai toiminnan haasteita. Oma tutkimukseni tarttuu tähän näkökulmaan ja tuo esille myös opettajien kohtaamia koira-avusteisen pedagogiikan haasteita.

2 Pedagogiikasta koira-avusteiseen pedagogiikkaan

Pedagogiikka juontaa juurensa kreikan kielen sanoista: pais: ”poika” agein: ”johdattaa” (Harva 1968, 15; Lenzen 1995, 1105, ks. Siljander, 2014). Myöhemmin pedagogiikalla on viitattu kasvatusta koskevaan oppiin ja kasvatustieteeseen. Nykyään pedagogiikka ymmärretään laajaksi kasvatukseen liittyväksi ajatteluksi, jossa ei tehdä selkeää rajaa kasvatustieteellisten ja muiden lähestymistapojen välillä (Siljander, 2014). Miten koira-avusteinen pedagogiikka liittyy tähän laajempaan kasvatukselliseen ajatteluun ja pedagogiikkaan? Koira-avusteinen pedagogiikka sijoittuu pedagogiikan alle omana alaluokkana. Koira-avusteinen pedagogiikka on osa eläinavusteisen toiminnan kenttää, jossa eläin toimii tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti ihmisen tukena kasvatuksellisessa, kuntouttavassa tai terapeuttisessa toiminnassa (Fine, 2019). Pedagogisessa kontekstissa koira-avusteinen toiminta voidaan määritellä opetus- ja kasvatustyöhön integroiduksi menetelmäksi, jossa koira toimii opettajan työparina ja osallistuu osana koulupäivän toimintaan (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koulukoira ei ole pelkkä läsnäolija luokkahuoneessa, vaan koiran toiminta on osa suunniteltua pedagogista kokonaisuutta ja se on tavoitteellista oppimisen kannalta.

Koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntäminen on yleistynyt myös meillä täällä Suomessa oppimisvaikeuksien kasvun myötä. Tähän ilmiöön liittyvä aikaisempi tutkimus onkin saanut lähiaikoina enemmän huomiota kuin aikaisemmin. Koira-avusteisen toiminnan historiaa tutkimalla huomataan, että ensimmäisen kerran koiria on hyödynnetty sairaalaympäristöissä terapiaeläimenä ja vasta viime vuosina toiminta on laajentunut myös kouluympäristöihin oppimisen tukemiseksi (Pillow-Price, ym., 2014). Koira-avusteinen pedagogiikka on nostanut suosiotaan viime vuosina ja nykyään esimerkiksi meillä Suomessa opetushallitus on tehnyt omat ohjeistukset koulukoirien toimintaa varten, joita useampi kunta Suomessa noudattaakin. Tämän teoreettisen viitekehyksen tarkoituksena on tuoda esille tutkimuksen keskeisiä käsitteitä sekä tarkastella koira-avusteisen pedagogiikan aikaisempia tutkimustuloksia ja sen sijoittumista pedagogiikan kentälle.

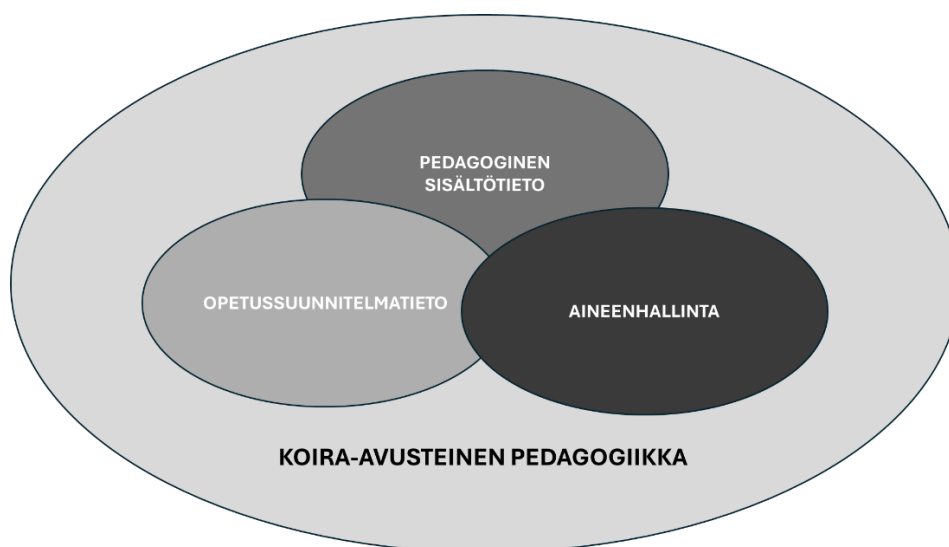
2.1 Pedagoginen sisältötieto ja koira-avusteisuus

Shulman (1986) esitteli aikoinaan käsitteen pedagoginen sisältötieto (*Pedagogical Content Knowledge, PCK*), jolla hän halusi kuvata opettajan asiantuntijuuden erityistä luonnetta. Hänen mukaansa hyvä opettaja ei ainoastaan hallitse oppiainesisältöjä, vaan ymmärtää syvällisesti, miten kyseinen sisältö opetetaan oppilaille ymmärrettävällä tavalla. Tässä

Shulmanin (1986) mallissa sisältötieto jaetaan kolmeen alakategoriaan: aineenhallinnalliseen sisältötietoon, pedagogiseen sisältötietoon sekä opetussuunnitelmaan pohjautuviin opetuksellisiin strategioihin. Aineenhallintaan liittyvä sisältötieto tarkoittaa opettajan syvempää ymmärrystä opetettavasta aineesta eli ei pelkästään faktojen hallintaa. Pedagoginen sisältötieto viittaa opettamisen tapoihin, jolloin opettajan on sovitettava aineen sisältö oppilaiden tarpeisiin ja osaamisen tasoon sopivaksi (Shulman, 1987). Mallin kolmas kategoria viittaa ymmärrykseen opetussuunnitelman sisällöistä sekä opettavien asioiden suhteista toisiinsa. Opettajan on osattava arvioida, mitkä sisällöt ovat keskeisiä ja missä vaiheessa niitä tulisi käsitellä (Shulman, 1986). Tämä malli toimii hyvin teoreettisena viitekehysenä omalle tutkimukselleni, sillä koira-avusteinen pedagogiikka voidaan sijoittaa osaksi tätä pedagogisen sisältötiedon mallia.

Kuvio 1

Koira-avusteinen pedagogiikan sijoittuminen PCK-malliin (Mukaiillen Shulman, 1986)

Koira-avusteinen pedagogiikka voidaan sijoittaa Shulmanin (1986) mallissa esiteltyjen pedagogisen sisältötiedon, aineenhallinnan sekä opetussuunnitelmatiedon ympärille, kuten kuvio 1 osoittaa. Sen toteutuminen vaatii opettajalta ymmärrystä siitä, miten tämä oppimisen menetelmä auttaa oppilaita kohtaamaan oppimisen haasteitansa. Koira-avusteinen pedagogiikka tarjoaa konkreettisen esimerkin siitä, miten pedagogista sisältötietoa voidaan soveltaa käytännössä. Eläin toimii vuorovaikutuksen välineenä, opetuksen tukena sekä havainnollistajana, mikä voi edistää oppimista erityisesti sosiaalisia tai emotionaalisia

haasteita omaavilla oppilailta (Gee, ym., 2017). Tämä tukee Shulmanin (1986) ajattelua siitä, että opettajalla tulee olla monipuolisia tapoja jäsenellä ja esittää opetussisältöjä. Koira-avusteinen pedagogiikka toimii, kun opettajalla on toiminnalle selkeät tavoitteet opetus suunnitelman pohjalta sekä tarpeellinen aineenhallinta, jotta hän tietää mihin rakoon koira-avusteisuus sijoittuu missäkin oppiaineessa. Koira-avusteisen toiminnan tulee olla opetuksellisesti perusteltua sekä oppimista tukevaa eikä vain koiran läsnäoloa luokkahuoneessa ilman pedagogista tarkoitusta.

Opettajat tarvitsevat vahvaa pedagogista sisältötietoa ja osaamista pärjätäkseen työssään. Shulmanin (1986) mukaan opettajan pedagoginen sisältötieto viittaa tiedon määrään ja organisointiin opettajan omassa mielessä. Hän täydentää myös, että se ulottuu pidemmälle kuin pelkkä aineen sisällöllinen osaaminen. Pedagoginen sisältötieto sisältää ymmärryksen siitä, mikä on vaikeaa tai helppoa. Tämän lisäksi opettajilla on tietämystä siitä, millaisia eri oppilaiden käsitykset opeteltavasta aiheesta ovat oppituntien aikana (Shulman, 1986). Opettajan onkin omaksuttava iso määrä tietoa, jonka lisäksi oppiainekohtaiset materiaalit täytyy hallita. Opettajan opettaminen vaatiikin nykypäivänä yhä enemmän ainesisällöllisen tiedon välittämistä oppilaille. Opettajien on kehitettävä omaa kykyään välittää tietoa oppilaille tavoilla, joiden avulla oppilaat oppivat asian. Tämä vaatii ammatillista tietämystä ja asiantuntemusta opettajilta, jotta konteksti, sisältö sekä opettajan oma osaaminen kulkevat käsikädessä (Loughran, ym., 2012).

Koira-avusteisuus tuo pedagogian kentälle uuden välineen, jolla opettaja soveltaa tätä Shulmanin (1986) esittelemää pedagogista sisältötietoa. Opettajan tulee miettiä, miten koira hyödynnetään pedagogisessa ympäristössä, jotta opetettava asia tulee oppilaille ymmärrettäväksi, saavutettavaksi sekä merkitykselliseksi. Koira voi huomaamattaan toimia pedagogisena välineenä esimerkiksi silloin, kun lapset harjoittelevat ääneen lukemista koiran läsnä ollessa. Oppilaat eivät tiedosta tilanteesta oppivansa, vaan he keskittyvät koiralle lukemiseen. Pedagogiikan näkökulmasta koira-avusteinen menetelmä sijoittuu oppimista ja hyvinvointia tukevaan pedagogiikan kenttään, jossa painottuvat kokonaisvaltaisuus, osallisuus sekä yksilöllisyys. Koira-avusteinen pedagogiikka ei ole erillinen opetusmenetelmä, vaan se toimii tukena muille pedagogisille menetelmille, joilla vastataan oppilaiden moninaisiin tuen tarpeisiin (Järvi & Ikäheimo, 2020).

2.2 Eläinavusteisen työskentelyn vaatimuksia koiralle

Koira-avusteinen pedagogiikka on yksi eläinavusteisen työskentelyn muodoista.

Eläinavusteista työskentelyä käytetään yläkäsitteenä kaikelle tällaiselle toiminnalle ja yhteistyölle eläinten kanssa. Eläinavusteinen työskentely sisältää eläinavusteisen opetuksen, toiminnan ja terapian (Järvi & Ikäheimo, 2020). Eläinavusteisten kasvatusinterventioiden tavoitteena on tukea oppilaiden keskittymistä, vahvistaa vastuuntuntoa elävää olentoa kohtaan sekä edistää luovuutta ja oppimismotivaatiota erityisesti oppimisvaikeuksista kärsivien oppilaiden keskuudessa (Correale, ym., 2017). Yleisesti koirat ovat suosituimpia eläimiä eläinavusteisessa työskentelyssä, mutta myös esimerkiksi hevosia on hyödynnetty talliympäristöissä.

Koulukoiralta vaaditaan muun muassa erilaisia luonteenpiirteitä sekä peruskoulutusta. Lisäksi iso osa koulukoirista on soveltuvuustestattu työhönsä sopivaksi kasvatus- ja kuntoutuskoirien soveltuvuusarviolla. Kasvatus- ja kuntoutuskoirat ry:n nettisivuilla mainitaan soveltuvuusarvion toteutumisesta. Soveltuvuusarvion tarkoituksena on testata, soveltuuko koira työskentelyyn esimerkiksi koulumaailmassa. Arvioinnissa on paikalla asiantuntijoita, jotka arvioivat koiran soveltuvuutta erilaisten tehtävien avulla. Tehtävillä kartoitetaan esimerkiksi koiran suhtautumista ihmisiin sekä reagointia erilaisiin pintoihin ja ääniin. Soveltuvuusarvio on maksullinen ja tarkempia kriteereitä löytyy kasvatus- ja kuntoutuskoirat ry:n nettisivuilta.

Järvi ja Ikäheimo (2015) painottavat, että koulussa työskenteleminen ei sovi pelokkaille tai aroille koirille. Opettajan on myös testattava koiransa koulumaailmaan sopivaksi ja tunnettava koiran käytösmalleja. Myös Andersonin (2007) mukaan koulussa työskentelevältä koiralta vaaditaan tiettyjä ominaisuuksia, kuten hyvä luonne ja tottelevaisuus, jotka varmistetaan soveltuvuustesteillä. Lisäksi suositeltavaa olisi, että opettaja käyttää omaa koiraansa, jolloin opettajalla on paras mahdollinen ymmärrys koiran käyttäytymisen malleista ja hyvinvoinnin seuraamisesta. Opetushallitus (2025) on antanut omat ohjeistuksensa koira-avusteisen toiminnan toteuttamiselle Suomessa. Ohjeistuksissa mainitaan muun muassa, että koira ei saa vaarantaa kenenkään terveyttä kouluympäristössä ja koira täytyy olla soveltuvuustestattu työhönsä sopivaksi. Lisäksi toiminnasta tulee tiedottaa asianmukaisesti koko oppilaitoksen henkilökuntaa, oppilaita ja huoltajia. Tämän tutkimuksen tulososiossa koulukoirien vaatimuksia käsitellään tarkemmin saamieni tulosten perusteella.

2.3 Aikaisempia tutkimustuloksia koira-avusteisesta pedagogiikasta

Koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisuudet ovat tutkimusten mukaan monipuoliset. Luokkahuoneessa oleskelevan koiran hyvinvoinnista huolehtiminen opettaa lapsille vastuullisuutta ja lisää luottamusta oppilaiden välillä (Kropp & Shupp, 2017). Koiran läsnäololla on myös yhteyksiä ihmissuhdetaitojen kehittämiseen sekä oppilaan itsesääntelyyn (Levesque, 2022). Koira-avusteisessa pedagogiikassa on tärkeää huomioida oppilaiden fyysinen ja psyykkinen hyvinvointi, sillä oppiminen tapahtuu usein parhaiten silloin, kun oppilas kokee olonsa hyväksytyksi ja turvalliseksi. Haavoittuvassa iässä oleville nuorille; kuten teini-ikäisille, koiran rauhoittava ja hyväksyvä läsnäolo voi tarjota ainutlaatuisia tukea. Tutkimuksissa on havaittu, että koiran kanssa työskenteleminen voi vähentää mielenterveysoireita sekä tukea positiivista käyttäytymistä (Brelsford, ym., 2017). Myös Steelin (2021) ja kumppaneiden tulokset vahvistavat tätä näkemystä. Heidän tuloksissaan oppilaiden itsetunto sekä empatia kehittyivät koiran läsnäolon vaikutuksesta. Anderson ja Olson (2006) ovat saaneet samankaltaisia tuloksia, joiden mukaan koiran läsnäololla oli yhteyttä oppilaiden parempaan asenteeseen koulunkäyntiä kohtaan sekä emotionaaliseen vakauteen.

Lisäksi useat tutkimukset ovat osoittaneet koirille lukemisen parantavan oppilaiden lukutaitoa ja sen kehittymistä. Usein uuden tai vieraan kielen harjoittelu on helpompaa koiran läsnä ollessa, koska eläimelle puhuessa oppilas ei joudu pelkäämään virheiden tekemistä tai joutuvansa arvosteltavaksi (Järvi & Ikäheimo, 2020). Myös Canelo (2020) sai tutkimuksessaan samankaltaisia tuloksia. Hänen toteuttamassaan laadullisessa tutkimuksessa koira-avusteisesta lukuprojektista; tulokset puhuivat koira-avusteisen pedagogiikan puolesta. Tässä Canelon (2020) tutkimuksessa opettajat vakuuttivat oppilaiden lukutaidon kehittyneen koiran läsnäolon vaikutuksesta. Ainoastaan muutamat oppilaat eivät omien kokemustensa mukaan saaneet koiralle lukemisesta iloa, mutta suurin osa koki kuitenkin saavansa hyötyä koiran läsnäolosta. Eräs toinenkin tapaustutkimus keskittyi lukutaitojen kehittymiseen koira-avusteisen pedagogiikan myötä. Tuloksista saadaan selville, että oppilaiden lukusujuvuus kehittyi ja kiinnostus lukemista kohtaan kasvoi tutkimuksen aikana (Kirnan, ym., 2020). Lukutaidon kehittymisen ohella myös oppilaiden kirjoittamisen taidot parantuivat huomattavasti. Myös Treat (2013) tutki väitöskirjassaan oppimisvaikeuksista kärsivien oppilaiden lukutaidon kehittymistä. Hänen tuloksensa osoittavat, että koiralle lukeminen

vähensi oppilaiden ahdistuneisuutta, lisäsi lukumotivaatiota sekä paransi heidän itsetehokkuuden tunteitansa.

3 Tutkimuskysymykset

Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella koira-avusteisen pedagogiikan toteutumista suomalaisissa peruskouluissa. Aikaisemmat kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet, että koira-avusteinen pedagogiikka motivoi oppilaita oppimaan, luo positiivista ilmapiiriä sekä kehittää oppilaiden sosiaalisia taitoja (Brelsford, ym., 2017; Levesque, 2022). Koiran läsnäolon on osoitettu myös rauhoittavan lasta sekä parantavan lasten itsetuntoa (Steel, ym., 2021). Tämä tutkimus tuo esille suomalaisten koulujen toteuttamisen tapoja sekä opettajien kohtaamia hyötyjä sekä haasteita aikaisemman tutkimuksen rinnalle.

Tutkimuskysymykset:

1. Millä tavoilla koira-avusteista pedagogiikkaa toteutetaan suomalaisissa peruskouluissa?
2. Millaisia hyötyjä ja haasteita opettajat ovat kohdanneet toteuttaessaan koira-avusteista pedagogiikkaa?

4 Menetelmä

Tämä tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja ensisijaisena aineistonkeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua. Laadulliselle tutkimukselle ei ole yksiselitteistä määritelmää, mutta sen ominaispiirteitä ovat muun muassa strukturoimattoman eli luonnollisen aineiston hyödyntäminen, toimintaan keskittyminen sekä kvalitatiivisen eli laadullisen aineiston käyttäminen (Kallinen & Kinnunen, 2021). Lisäksi laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tuoda aineistosta esille jotain täysin uusia merkityksiä avaavia näkökulmia tutkimuksen aiheesta (Ruusu vuori, ym., 2010). Haastattelutilanteessa haastattelijan tehtävänä on kiinnittää haastateltavan huomio käsiteltävään aiheeseen, mutta pysyttävä neutraalina, eikä johdattaa haastateltavaa tietynlaisiin tai toivottuihin vastauksiin (Gubrium & Holstein, 2001). Omat haastatteluni toteutettiin ennakkoon tehdyllä haastattelurungolla, mutta kysymysten järjestys vaihteli eri haastatteluissa haastateltavan vastauksia seuraten.

Haastattelu juontaa juurensa peräti 1800-luvulle, jolloin se nousi menetelmänä varsinkin yhteiskuntatieteissä esille (Ruusu vuori & Tiittula, 2005). Itse tutkijana pidän haastattelua luontevana ja hyvänä tutkimusmenetelmänä, koska siinä saadaan syvällisemmin tietoa aiheesta, kuin esimerkiksi kyselylomakkeiden avulla. Tämän tutkimuksen onnistumiseksi koin haastattelun parhaana menetelmänä, koska haastattelutilanteissa pystyy tutkijana itse vaikuttamaan siihen, millaisia tuloksia haastattelutilanteesta saadaan irti. Tutkija on tilanteessa läsnä ja voi tarkentaa kysymyksiään tarpeen vaatiessa. Valitsin tarkemmaksi aineistonkeruumenetelmäksi puolistrukturoidun haastattelun. Puolistrukturoitu haastattelu on yksi haastattelun muodoista, jossa haastattelukysymykset on ennakkoon laadittu tutkittavan aiheen ympärille, mutta kysymykset käydään vuorovaikutuksellisesti haastateltavan ja haastattelijan välillä (DiCicco-Bloom & Crabtree, 2006). Aineistonkeruumenetelmänä puolistrukturoitu haastattelu toimii hyvin, koska siinä saadaan avoimempia vastauksia haastateltavalta, kuin täysin strukturoidulla haastattelulla. Puolistrukturoidussa haastattelussa on ennalta määritetyt kysymykset tai aiheet, mutta osallistujat vastaavat kysymyksiin omien kokemusten, mielipiteiden ja havaintojen pohjalta (Peters & Halcomb, 2015). Puolistrukturoidun haastattelun toteuttaminen vaatii spontaanisuutta ja valppautta. Haastateltavan toimintaa on hyvä ohjata tarpeen tullen, muttei keskeyttämällä haastateltavan vastaamista kysymyksiin. Haastatteluun voi usein mahtua yllättäviä tilanteita, joita ei voida odottaa. Omissa haastatteluissani haastattelurunkoni toimi tukena, mutta todellisuudessa

jokaisen haastateltavan kanssa kysymykset kulkivat hieman eri järjestyksessä luontevan kulun takia. Jokainen haastateltava vastasi kuitenkin kaikkiin kysymyksiin ja kysyin täydentäviä kysymyksiä tarvittaessa.

4.1 Osallistujat

Tätä tutkimusta varten lähetin kahteen eri Facebook-ryhmään (Opet ja koirat kasvatustyössä ja Alakoulun aarreaitta – Ideoita ja oivalluksia opetuksen tueksi) tutkimuskutsun sekä esittelyn, jolla tavoittelin alakouluissa työskenteleviä opettajia, jotka hyödyntävät opetuksessaan koira-avusteista pedagogiikkaa. Tällä rajattiin pois ne opettajat, jotka eivät hyödynnä koira-avusteista pedagogiikkaa. Tutkimuskutsujen lähettäminen tapahtui lokakuussa 2024. Kaikille tutkimuksesta kiinnostuneille lähetin vielä erikseen tarkempaa tietoa tutkimukseen osallistumisesta sähköpostitse ja kolme karsiutui vielä sen jälkeen vastaamatta jättämisellä pois tutkimuksesta. Lopulta tutkimukseen osallistuivat kuusi vapaaehtoista suomalaisissa peruskouluissa työskentelevää opettajaa, jotka hyödyntävät opetuksessaan koira-avusteista pedagogiikkaa.

Jokainen tutkimukseen osallistuva opettaja on joko erityisluokanopettaja tai erityisopettaja. Osa opettajista työskentelee välillä myös yleisopetuksen ryhmissä. Kaikki tutkimukseen osallistuvat opettajat hyödyntävät omaa koiraansa opetuksessaan. Osalla opettajista on ollut koira-avusteisessa toiminnassa mukana useampia koiria ja osalla nykyinen koira on vasta ensimmäinen. Tutkimukseen osallistuvien opettajien kokemus koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntämisestä vaihteli 3–13 vuoden välillä riippuen opettajasta. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista opettajista on toiminut yleisesti opettajana peräti 23–29 vuotta. Vain kaksi opettajista on toiminut opettajana tähän mennessä alle 10 vuotta. Lähes kaikkien opettajien koirat ovat myös virallisesti soveltuvuustestattuja ja todettu työhönsä sopiviksi, sillä vain yksi ilmoitti, ettei hänen koiriaan ole soveltuvuustestattu toistaiseksi.

4.2 Aineiston kerääminen

Tämän tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua. Haastattelut toteutettiin marras-joulukuussa 2024 pääsääntöisesti etäyhteydellä Zoom-sovelluksella, mutta yksi haastatteluista pidettiin livenä paikan päällä. Kaikki haastattelut nauhoitettiin puhelimen äänityssovelluksella sekä Zoom-haastattelut lisäksi sovelluksen omalla tallennustoiminnolla varmuuden vuoksi. Haastattelut kestivät 30 minuutista 60

minuuttiin eli vastausten laajuuksissa oli eroja haastateltavien välillä. Haastatteluiden jälkeen haastattelutilanteet litteroitiin asianmukaisesti eli nauhoitettu äänileike muunnettiin tekstiksi myöhempää työstämistä varten (Ruusuvuori, ym., 2010). Litteroin haastatteluaineistosta vain tarpeellisen sisällön ja jätin pois mietiskelyn äänet ja muut muminat. Litteroitu aineisto tulee olla kuitenkin kattava ja sisältää sekä haastattelijan, että haastateltavan puheet, jotta aineistoa voidaan pitää laadukkaana (Magnusson & Marecek, 2015).

Tässä tutkimuksessa haastattelukysymykset ovat tärkeä osa tutkimusta ja sen tuloksia, joten vastausten tarkka litterointi oli välttämätöntä. Haastattelukysymykseni löytyvät tutkimusraporttini liitteenä. Haastattelukysymysten lisäksi haastattelutilanteissa kysyin tarvittaessa lisäkysymyksiä, joilla sain tarvittavia tietoja, mikäli haastateltava ei ollut vastannut tarpeeksi kattavasti haastattelukysymykseeni. Alla olevassa taulukossa näkyy vielä haastattelukysymysten sijoittuminen tutkimuskysymyksittäin. Haastattelukysymykset 5., 6. ja 9. käsitellään ensimmäisen tutkimuskysymyksen alla ja puolestaan haastattelukysymykset 7. ja 8. käsitellään toisen tutkimuskysymyksen alla. Lisäksi haastattelurungossa oli taustoittavia kysymyksiä, joista saatua informaatiota esiteltiin muun muassa osallistujien kuvauksessa. Seuraavalla sivulla haastattelukysymysten sijoittelu on esiteltyä vielä taulukkomuodossa selkeyden vuoksi.

Taulukko 1

Haastattelukysymysten sijoittuminen tutkimuskysymyksittäin

Haastattelukysymykset	Tutkimuskysymys
5. Millaisia päivät ovat koiran kanssa?	1. Millä tavoilla koira-avusteista pedagogiikkaa toteutetaan suomalaisissa peruskouluissa?
6. Missä tilanteissa koira on mukana opetuksessa?	
9. Mitä vaaditaan, jotta voidaan hyödyntää koira-avusteista pedagogiikkaa?	
7. Millaisia hyötyjä olet havainnut koira-avusteisesta pedagogiikasta?	2. Millaisia hyötyjä ja haasteita opettajat ovat kohdanneet toteuttaessaan koira-avusteista pedagogiikkaa?
8. Millaisia haasteita olet havainnut koira-avusteisesta pedagogiikasta?	

4.3 Aineiston analyysi

Haastatteluaineisto litteroitiin asianmukaisesti kirjalliseen muotoon. Litteroitua aineistoa kertyi tässä tutkimuksessa yhteensä 50 sivuaCalibri-fontilla, 12 fonttikoolla kirjoitettuna. Tähän aineistoon eivät kuitenkaan sisälly ylimääräiset mietiskelyn äänet tai turhat useasti peräkkäin toistetut välisanat kuten; ”tota”, ”niinku”, ”mutta” tai ”silleen”. Muuten litteroitu aineisto on kirjoitettu tarkasti ylös laadukasta jatkotyöskentelyä varten. Kvale ja Brinkmann (2015) korostavat litteroinnin olevan haastattelututkimuksen tärkein vaihe, sillä laadullisen litteroinnin myötä tutkija voi palata alkuperäiseen aineistoon mahdollisimman tarkasti. Tässä tutkimuksessa hyödynsin tiivistettyä litterointia. Tiivistetyssä litteroinnissa tutkimuksen fokus on sisällössä, eikä niinkään puheen tarkassa muodossa (Kvale & Brinkmann, 2015).

Tutkimukseni kannalta toistoilla ja täytesanoilla ei ole merkitystä, jonka takia jätin ne pois lopullisesta litteroidusta aineistosta. Aineistoa litteroidessani kuuntelin äänitteitä useaan kertaan, jotta sain varmistettua litteroidun aineiston oikeellisuuden. Litteroinnin systemaattinen ja huolellinen työstäminen lisääkin tutkimuksen luotettavuutta.

Litteroinnin jälkeen aineisto ryhmiteltiin tutkimuskysymyksittäin aikaisemmin taulukossa 1 näkyneen sijoittelun perusteella.

Tämän tutkimusaineiston analyysi toteutettiin laadullisena, sillä haastattelu kuuluu laadullisiin aineistonkeruumenetelmiin. Aineistoni analyysissä hyödynsin myös teorialähtöistä sisällönanalyysia. Lindgren ja kumppanit (2020) esittävät, että laadullinen sisällönanalyysi on kuvailevaa sekä tulkitsevaa. Ensimmäisenä aineistoa tulkitaan yleisellä tasolla ja tehdään yhteneväisyyksiä eri haastattelujen materiaaleista, jonka jälkeen tekstiä jaetaan yksityiskohtaisempiin tai laajempiin kokonaisuuksiin tutkimuksen tavoitteiden mukaisesti (Lindgren, ym., 2020). Teorialähtöinen analyysi perustuu puolestaan ennalta määrättyihin luokkiin, joita johdetaan tutkimusaiheen teoriasta tai tutkimuskysymyksistä (Mayring, 2014). Tämän tutkimuksen analysoinnin vaiheessa laadullinen ja teorialähtöinen sisällönanalyysi kulkivat käsikädessä, jotta tutkimusaineiston käsitteleminen oli laadukasta ja tutkimuksen kannalta relevanttia.

Elo ja Kyngäs (2008) esittelevät, että sisällönanalyysilla on kolme päävaihetta, joita hyödynnän omassa tutkimuksessani. Oman tutkimukseni aineiston analyysi lähti käyntiin laadukkaalla aineistoon perehtymisellä ja aineiston tiivistämisellä. Jaoin haastateltavien vastauksia samojen teemojen ja aihealueiden alle, jotta aineiston käsittely on selkeämpää ja johdonmukaisempaa. Tämän jälkeen aineiston analyysi eteni seuraavaan vaiheeseen, jossa alkuperäisistä haastateltavien ilmauksista loin pelkistetyt ilmaukset. Tämä vastaa Elon ja Kynkään (2008) organisointivaihetta, jossa käsitteitä johdetaan suoraan saamastani aineistosta. Ryhmittelin pelkistetyt ilmaukset tämän jälkeen samantyyliisiin ilmauksiin, joista loin kategorisesti eri alaluokkia. Lindgren (2020) kumppaneineen esittää, että tässä aineiston koodaamiseksi kutsutussa vaiheessa nimetään aineiston pohjalta merkityksiköitä, jotka ovat lähellä alkuperäistä tekstiä. Tämän jälkeen koodatut yksiköt ryhmitellään vielä tarkempiin alateemoihin tai kategorioihin, mitä pidetäänkin keskeisenä vaiheena laadullisessa sisällönanalyysissä. Alaluokkien perusteella luodaan vielä alaluokille yläkäsite, joista saadaan aineiston kannalta relevantit käsitteet jatkotyöstämiselle.

Alaluokkia muodostaessani huomasin, että aineistosta nousseiden ilmausten pohjalta tämä luokittelu oli todella laaja ja monipuolinen tässä vaiheessa. Vielä yläkäsitteiden muodostamisessakin tuntui, että käsitteitä ei voinut typistää liian vähäisiksi, jotta tutkimuksen laadukkuus säilyy. Liika pelkistäminen veisi idean tutkimusaineiston kohokohdilta. Tutkimuksessani on kuitenkin monta eri aihealuetta, jotka ovat yhtä merkityksellisiä tutkimuksen kannalta. Yläkäsitteitä muodostui tässä vaiheessa kolmesta seitsemään aina

yhden haastattelukysymyksen aineiston pohjalta. Alla olevassa taulukossa on esimerkit analyysin eri vaiheista molempien tutkimuskysymysten sisällöistä.

Taulukko 2

Esimerkkejä aineiston analyysin vaiheista

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläkäsite
”Mutta yleensä just niin, että mä katson ne aamun tunnit, kolme ekaa tuntia sellaiseksi, että siinä on aktiivinen osa koiralla. Ja sitten ne loput on sellaisia, että mä luen sitä koiraa, että onko sillä aktiivista osaa vai ei. Että ne mä sitten otan lennosta, keksin jotakin, jos se onkin sen oloinen, että se haluaa jotain tehdä, niin sitten siinä on vähän keksimistä, että mitä se tekisi, mutta semmoista on.”	Aamun tunneilla koiralla aktiivista toimintaa, loput tunnit katsotaan koiran mukaisesti.	Koiran aktiviteetit ja toiminnalliset osuudet	Koiran aktiivisuus
”No se on niille semmonen vielä kuitenkin aika harvinainen mahdollisuus työskennellä koirien kanssa. Ne osaa niinku ottaa siitä sen ilon irti ja ne motivoituu siitä aivan valtavasti. Ja sitten se, että eläin on semmonen jään sulattaja, niin se on niinku niin paljon helpompi koirien kautta olla niinku just sellanen oma ittensä ku on. Ei tarvi esittää mitään.”	Harvinainen mahdollisuus työskennellä koirien kanssa. Oppilaat ottavat ilon irti ja motivoituvat. Eläin on jäänsulattaja – oppilaille helpompi olla oma itsensä koiran kautta.	Harvinainen mahdollisuus työskennellä koirien kanssa	Harvinaisuus
”No siis sen tyyppiset päivät, jos on vaikka uintia. Semmoisena päivänä mun pitää miettiä, uskallanko mä luottaa siihen, että kukaan ei mene sitten sen uinnin aikana sinne mun luokkaan, kun mä oon itse siellä uimahallissa. Niin tän tyyppisiä juttuja saattaa tulla eteen. Joutuu niinku pelisääntöjä koko koulun tasolla luomaan aika tiukaksi. Koiralla ei ole siis hätää ollut siellä.”	Muina haasteina esimerkiksi uintipäivät, jolloin koira jää koululle yksin uinnin ajaksi. Pelisäännöt oltava koulun tasolla tiukat tällaisia varten.	Unicef-kävelyt, liikuntapäivät, uintiviikot	Erityispäivät

5 Tulokset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella koira-avusteisen pedagogiikan toteutumista suomalaisissa peruskouluissa. Seuraavaksi esittelen saamiani tuloksia tutkimuskysymyksiini vastaten. Aluksi esittelen koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamisen tapoja ja jaottelen niitä eri aihepiireihin aineistonanalyysissä saamien kategorioiden, yläkäsitteiden sekä haastattelukysymysten teemojen perusteella. Tämän jälkeen esittelen tutkimukseen osallistuneiden opettajien kohtaamia koira-avusteisen pedagogiikan hyötyjä sekä haasteita.

5.1 Koira-avusteisen pedagogiikan toteuttaminen

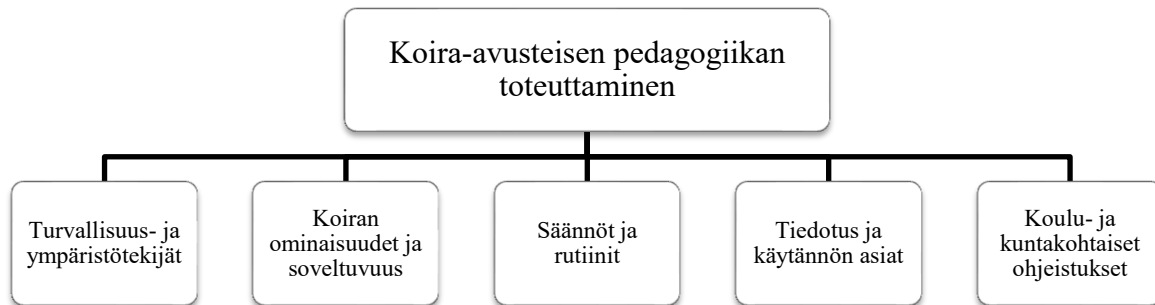
Koira-avusteisen pedagogiikan toteuttaminen edellyttää huolellista suunnittelua sekä useita valmisteluja etukäteen. Seuraavaksi esittelen tutkimuksessani esiin nousseita keskeisiä vaatimuksia, jotka täytyy ottaa huomioon koira-avusteista pedagogiikkaa suunnitellessa sekä toteuttaessa. Lisäksi kuvaan yleisimpiä koiran työpäivään kuuluvia rutiineja, käytänteitä sekä opetushetkiä koiran kanssa saamieni tulosten pohjalta. Kaikki tutkimukseen osallistuneet opettajat toivat esiin monipuolisesti eri näkökulmia koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamiselle. Koira-avusteinen pedagogiikka kuulostaa helpolta, mutta sen suunnittelu ja käytännön toteutus vaativat paljon harkintaa ja ylimääräistä työtä opettajalta.

5.1.1 Vaatimuksia koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamiselle

Kun koira halutaan tuoda kouluympäristöön osaksi opettajan pedagogista osaamista, vaatii se opettajalta, koiralta sekä koululta toimenpiteitä. Turvallisuus, koiran soveltuvuus, selkeät säännöt ja rutiinit sekä toimiva tiedottaminen ovat keskiössä osana toimivaa koira-avusteista toimintaa pedagogisessa ympäristössä. Opettajan on kartoitettava koulu- ja kuntakohtaisia säännöksiä sekä noudatettava opetushallituksen laatimia ohjeistuksia. Esittelen seuraavaksi saamiani tuloksia koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamisen vaatimuksista. Seuraavan sivun kuviossa 2 on tiivistettynä keskeisimpiä käsitteitä aineistostani, joita avaan seuraavaksi tarkemmin.

Kuvio 2

Koira-avusteisen pedagogiikan toteuttaminen

Oppimisympäristön turvallisuus ja tilojen sopivuus koira-avusteiselle toiminnalle ovat merkityksellisiä. Tulokseni osoittavat monia huomioon otettavia näkökulmia. Ensinnäkin opetustilat tulee suunnitella koiran edun mukaisesti, jotta koiralla on mielekästä toimia ympäristössä. Oppilaita ja koira ei saa jättää luokkatilaan keskenään valvomatta, sillä sellaisella toiminnalla on omat riskinsä, vaikka kuinka luottaisi omaan koiraansa sekä oppilaisiin. Koira on kuitenkin eläin ja sen toiminta voi olla arvaamatonta, kun tuttu ihminen lähtee pois tilasta. Aineistosta nousi esille myös turvallisuustekijänä työssä toimivan koiran hyvä tunteminen. Opettajalla on oltava koirasta kattava kokonais käsitys ja opettajan on osattava tulkita koiransa mielialan vaihteluita koulupäivän aikana. Tällä on iso merkitys koirankin jaksamiselle ja hyvinvoinnille, mikä puolestaan on yhteydessä turvallisuuteen. Jos koira on stressaantunut tai liian väsynyt, voi sattua jotain ennalta arvaamatonta; vaikka koira muuten osaisikin toimia mallikkaasti oppilaiden seurassa. Yksi tutkimukseen osallistuneista opettajista nosti esille tämän turvallisuusnäkökulman sekä oman koiransa tuntemisen tärkeyden, kuten seuraava aineistoesimerkki osoittaa.

”On semmoinen äärettömän hyvä kokonais käsitys koirasta, että koirassa ei saa olla mitään yllättävää, jos sä tuot sen pienten lasten kans. Ei mitään.” (H4)

Koira-avusteinen pedagogiikka vaatii erilaisia järjestelyjä myös koulukohtaisesti. Osa tutkimukseen osallistuneista opettajista käyttää esimerkiksi koiran kanssa kulkemiseen tiettyä ulko-ovea koulurakennuksessa. Tällä vältetään turhat kontaktit työpäivän aikana, mutta ehdotonta kieltoa kulkea muista ovista ei kaikissa kouluissa ole. Yhdestä ja samasta ovista kulkeminen kuitenkin huomioi myös allergiset oppilaat ja opettajat. Yleensä koulu on ollut

ymmärtäväinen tällaisissa tilanteissa, ja johtoporras on ollut valmis organisoimaan toimintaa muun muassa sopivalla luokkatilalla. Erään opettajan koulussa koira varten opettajalle oli varattuna luokkatila, mikä sijaitsi lähellä ulko-ovea. Lisäksi koira oli huomioitu laattalattialla, eikä luokassa ollut kokolattiamattoja niin kuin monissa muissa koulun luokkahuoneissa. Osa kouluista hyväksyy koiran kulkemisen myös muissa koulun tiloissa, mutta usein opettaja pysyttelee vain omassa luokkassaan, vaikka koira pyydetäisiin esimerkiksi opettajien huoneeseen tai vierailulle toiseen luokkahuoneeseen. Opettaja haluaa tehdä toiminnasta koiralle selkeän, jonka takia toiminnan rajaaminen tiettyyn luokkahuoneeseen on perusteltua. Poikkeuksia ovat esimerkiksi liikuntatunnit, jolloin toiminta voi tapahtua ulkona tai liikuntasalissa.

”Sen pitää osata vetäytyä sivuun, kun se on väsynyt.” (H1)

Yllä oleva aineistoesimerkki kuvastaa koulussa työskentelevän koiran yhtä tärkeää ominaisuutta. Kouluympäristössä työskentelevältä koiralta vaaditaan tiettyjä ominaisuuksia, joita esittelen seuraavaksi tulosteni pohjalta tarkemmin. Ensinnäkin koiran on haluttava tehdä työtä ja oltava perusterve. Koira ei voida pakottaa toimimaan kouluympäristössä ainoastaan opettajan oman tahdon mukaisesti, vaan sen on aidosti haluttava toimia ihmisten keskuudessa. Kaikissa haastatteluissa korostui myös koiran peruskoulutus. Koiran on osattava muun muassa odottaa, rauhoittua ja luopua tavaroista käskystä. Koiran on oltava tottelevainen sekä opettajan ohjauksella täydellisessä hallinnassa. Koiran luonne korostui myös kaikissa vastauksissa. Hyviä ominaisuuksia koulukoiralta on tulosten perusteella varsinkin sosiaalinen ja valpas luonne sekä älykkyys. Koiran kiinnostus toimia lasten kanssa on myös erittäin tärkeää, eikä sitä pidä unohtaa, vaikka koira vaikuttaisi omasta mielestä muuten sopivalta.

”Koiran ei tarvi olla pussailtava ja pajattava, enkä annakaan oppilaiden pussailla koira.” (H3)

Koiran tulee kuitenkin olla ihmisrakas ja hyväksyä oppilaiden rapsutukset ja silitykset. Koira ei saa olla missään nimessä aggressiivinen tai varauksellinen, eikä hermoheikko. Koiran luonteessa ei saa olla mitään epävarmoja tekijöitä, joista voisi aiheutua vaaratilanteita koulussa. Yleensä koira olisi hyvä totuttaa jo pennusta lähtien toimimaan kouluympäristössä ja osa tutkimukseen osallistuneista opettajista onkin tuonut koiran heti 9-viikkoisena

kouluympäristöön tutustumaan. Näin koira tottuu ympäristöön, eikä toiminta myöhemmin tunnu siellä vieraalta tai pelottavalta.

Yksi aineistosta selkeästi esille noussut asia on koiran soveltuvuustestaus. Koiran soveltuvuustestaus ja arviointi vaaditaan lähes kaikissa Suomen kouluissa ja sitä suositellaan myös opetushallituksen ohjeistuksissa. Soveltuvuustestauksella varmistetaan koiran soveltuvuus kouluympäristöön ja opettajan toiminta on samalla turvattuna. Seuraavat aineistoesimerkit kuvaavat hyvin opettajien selkeää kantaa soveltuvuustestattuja koiria kohtaan.

”Kyllä ne kannattaa jossain vaiheessa soveltuvuustestata, on sitten se oma selkärankaki turvattu.” (H2)

”Koira pitää olla soveltuvuustestattu, ilman muuta.” (H3)

”On hyvä lähteä sieltä viralliselta reitiltä, näistä koulutuksista ja erityisesti soveltuvuusarviosta.” (H4)

Tutkimukseen osallistuneiden opettajien mukaan soveltuvuusarvioinnista osa koirista ei suoriudu, eikä heitä voida silloin hyödyntää kouluympäristössä. Tämän takia testaus olisi suositeltavaa kaikille koulutyöhön suunnitelluille koirille ja koiria ohjaaville opettajille, jotta varmistetaan toiminnan turvallisuus kaikkien osalta. Opettajan on muutenkin oltava valmis kouluttamaan omaa koiraansa jatkuvasti ja pidettävä huolta peruskäskyjen noudattamisesta.

Oppilaiden informointi ja heidän valmistautumisensa koira-avusteiseen toimintaan on myös erittäin tärkeää. Jokainen tutkimukseen osallistunut opettaja kertoi, että selkeät säännöt ja toimintatavat ovat ehdottomia koira-avusteisen pedagogiikan onnistumiselle. Seuraavat nostot aineistostani kuvaavat sääntöjen tärkeyttä:

”Säännöt pitää olla. Ne pitää olla luotuna ennen kuin koira tulee.” (H1)

”Mä havainnollistan niitä juttuja, että mitä pitää ottaa huomioon, kun koira on luokassa.” (H2).

”Jos joku ei sääntöjä noudata, niin sitten muut pitää hirmu hyvin huolta siitä, että niitä noudatetaan.” (H3)

Kuten yksi yllä olevista aineistoesimerkeistä esittääkin; tutkimukseen osallistuneista opettajista eräs kertoi oppilaiden pitävät huolen siitä, että yhteisiä sääntöjä noudatetaan. Oppilaille tulee usein paha mieli, jos joku oppilas käyttäytyy sopimattomalla tavalla koiraan kohtaan. Oppilaiden tutustuttamista koiraan opettajat pitivät myös tärkeänä. Koirasta on hyvä näyttää ennakkoon oppilaille vähintään videomateriaalia ja paljon kuvia, sekä kertoa koiran luonteesta ja sen lempiasioista. Nämä helpottavat oppilaita ottamaan koiran osaksi luokkahuoneen toimintaa ja heidän omaa yhteisönsä. Lisäksi opettajan on kartoitettava luokan oppilaiden mahdolliset koirapelot jo etukäteen, koska pelot ovat vakava asia; eikä niitä saa sivuuttaa missään tilanteessa. Yksi tutkimukseen osallistuneista opettajista hyödyntää koiran kanssa toimimisen harjoitteluun apuna papunetin kuvia koiran kohtaamisesta. Kuvien avulla oppilaiden on helpompi hahmottaa oikeanlaiset toimintatavat koiran kanssa, varsinkin jos oma äidinkieli ei ole suomi ja oppilaalla on kielellisiä haasteita.

Koira-avusteisen pedagogiikan toteutumisen edellytyksenä on tarpeellinen asiasta tiedottaminen sekä käytännön asioiden selvittely. Tutkimukseen osallistuneet opettajat kertoivat, että esimerkiksi vanhempien informointi on tärkeää. Suurin osa hoitaa vanhempien informoinnin Wilma-viestillä tai vanhempainilloissa. Eräs tutkimukseen osallistuneista opettajista koki tarpeelliseksi tuoda myös koiran näyttäytymään vanhemmille.

”Mulla oli vanhempainilloissa välillä koira mukana, että sitten huoltajat myös näkee sen koiran.”(H1)

Opettajan mukaan tällainen käytäntö sai vanhempia hyväksymään koira-avusteisen toiminnan helpommin, kun he tietävät minkälainen otus heidän lapsiaan on vastassa koululla. Toinen tutkimukseen osallistuneista opettajista kertoi lähettävänsä yleisen kirjeen koira-avusteisuudesta huoltajille, mutta lähempänä koirapäiviä hän ilmoitti toisella viestillä tarkemmat tiedot näistä koirapäivistä. Yksi opettajista kertoi mainitsevansa viikkokirjeessä tulevat koirapäivät ennakkoon, jotta ne olivat kaikilla tiedossa hyvissä ajoin.

Tutkimusaineistostani selviää, että useampi kunta Suomessa hyödyntää opetushallituksen ohjeistuksia koira-avusteiseen pedagogiikkaan liittyen. Lisäksi osalla kunnista on omia

määräyksiä, joita opettaja noudattaa toiminnassaan. Osa tutkimukseen osallistuneista opettajista kuitenkin kertoi, että paljon kuntakohtaisia ohjeistuksia ei ole, että pääsääntöisesti kunnissa noudatetaan niitä opetushallituksen säädöksiä. Useat kunnat ja koulut ovat ottaneet koira-avusteisen pedagogiikan avosylin vastaan ja hirveästi ei ole tarvinnut anoa lupaa toimintaan. Seuraava aineistoesimerkki nostaa esille vielä opetushallituksen kannan koira-avusteiseen pedagogiikkaan:

”Turvallisuussyistä opetushallitus on laatinut muutama vuosi sitten semmoiset ohjeet, mitä kunnalta tai koululta edellytetään, jos koira työskentelee siellä.” (H5)

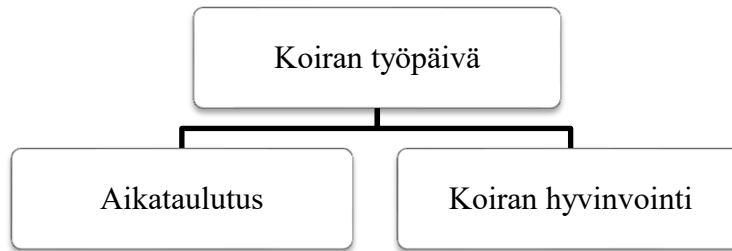
Koulukohtaisia vaatimuksia toiminnalle ei ole juurikaan määritelty, mutta tärkeää on tiedottaa koko koulun henkilökuntaa tällaisen toiminnan toteuttamisesta. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista opettajista merkitsee koirapäivinä luokan oven kyltillä, lapulla tai koiran kuvalla, jonka tarkoituksena on ilmoittaa koiran läsnäolosta luokkahuoneessa. Koiran työpäivinä kyseiseen luokkatilaan ei saa tulla koputtamatta, sillä koira voisi karata käytävälle. Myös koulun siivoojia on tiedotettu asianmukaisesti ja he tietävät, että koirapäivinä luokkatilaa ei tulla siivoamaan. Siivous toteutetaan erikseen sovittuna ajankohtana tai koiran työpäivän jälkeen. Eräs opettajista hyödyntää myös omia oppilaitaan luokkatilan siivouksessa koirapäivinä. Tällainen mahdollisuus opettaa oppilaille samalla tärkeitä arjessa selviytymisen taitoja, joita he tarvitsevat jokapäiväisessä elämässään. Osa oppilaista halusi oma-aloitteisesti osallistua esimerkiksi koiran ruokakuppien pesemiseen tai lepopaikan siistimiseen. Se oli oppilaista kiva tapa huolehtia koiran hyvinvoinnista.

5.1.2 Koiran työpäivä

Koiran tuominen kouluympäristöön vaatii etukäteissuunnittelua sekä monien asioiden huomioon ottamista. Koirapäivinä aikatauluttaminen on tärkeää, jotta koira ja opettaja tietävät, mitä tehdään missäkin vaiheessa päivää. Koiran jaksamista ja vointia tulee seuralla pitkin päivää ja antaa sille mahdollisuus vetäytyä, jos tilanne vaatii. Esittelen seuraavaksi tarkemmin saamiani tuloksia liittyen koiran työpäiviin kouluympäristössä, jotka on jaettu seuraavan sivun kuvion 3 mukaisesti päivän aikataulutukseen sekä koiran hyvinvoinnista huolehtimiseen.

Kuvio 3

Koiran työpäivässä huomioitavat tekijät

Koiran työpäivä alkaa aamulla yleensä tavallista aikaisemmin ja hyvä ulkoilutus on ehdoton. Lähes kaikissa tutkimukseen osallistuneiden opettajien vastauksissa korostui aikaisen aamun merkitys, jotta koira saa rauhassa siirtyä työpäivään ja muistella, miten tämä kaikki toimiikaan työpäivänä. Koululle saapuessa koira haluaa yleensä tervehtiä kaikki ihmiset ja siihen onkin varattava aikaa. Yleensä koululle tullaankin koiran kanssa tarpeeksi ajoissa, jotta koira tottuu taas kouluympäristöön ja on aikaa nuuskia sekä ihmetellä paikkoja ennen oppilaiden saapumista.

*”No ensinnäkin mun pitää tietysti lenkittää se kunnolla aamulla;
paremmin kuin yleensä.” (H1)*

”Koira saa vähän niinku rentoutua ensin siinä tilassa ja muistella sitä.” (H4)

Nämä aineistoesimerkit kuvaavat hyvin näitä koiran päivän rutiineja. Kaikilla rutiineilla on ollut merkitystä työpäivien onnistumiselle. Koiran työpäiviksi valikoituvat yleensä lyhyimmät päivät, koska koira jaksaa silloin keskittyä paremmin. Koiran toiminnalliset osuudet pyritään myös sijoittamaan aamupäiviin, jolloin koira on virkeimmillään. Mitään aktiviteetteja ei kannata jättää iltapäivään, koska silloin niistä ei olisi samalla tavalla hyötyä. Iltapäivästä koiralla voi olla muuta ohjelmaa, kuten lukukoirana toimimista tai oppilaiden tukena olemista hiljaisen työskentelyn aikana.

Koiran hyvinvointi ja jaksaminen ovat keskiössä onnistuneen koira-avusteisen pedagogiikan toteutumisessa. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että koiralle rutiinit ovat tärkeitä, jotta koira oppii erottamaan työpäivän ja tavallisen kotipäivän toisistaan. Koiran työpäivien rutiinit saavat koiran ajatukset keskittymään työpäivään eikä mihinkään muuhun ylimääräiseen.

Koira tavallaan ehdollistuu toimintatavoille, joita hän toistaa aina työpäivän aikana. Eräs opettajista mainitsi, että koiralla on työpäivinä kaulassaan huivi, josta koira tietää, että on työpäivä kyseessä.

”Semmoinen huivi, joka merkkää ainoastaan sitä, että hän tulee töihin, ainakin minun koiralla on tosi vahva semmoinen työminä.” (H4)

Sama opettaja mainitsee, että koira käyttäytyy työpäivinä ihan eri tavalla oppilaiden kanssa kuin kotona ja tämä huivi vahvistaa sitä koiran työminää. Koira on tavallaan ehdollistanut huivin merkityksen ja koira osaa muuttaa ajatuksiaan ja olemustaan työpäivää varten.

”Jos se menee lepäämään, niin sitä ei edes huudella sieltä pois, vaan sen annetaan levätä.” (H1)

”Välitunnit mä pyrin rauhoittamaan sitten niin, että sillä on oma ”boxi”, missä se nukkuu.” (H2)

”Koiralla on kevythäkki mun pöydän alla, se on koiran oma tila, että lapsetkin tietää, et sinne ei mennä.” (H6)

Koiralle on annettava mahdollisuus vetäytyä lepäämään tarpeen vaatiessa koiran omilla ehdoilla, kuten yllä olevat aineistoesimerkit osoittavat. Koiralle on oltava paikka, jonne pääsy oppilailta on estetty ja se on täysin koiran omaa tilaa. Yksi opettajista kertoo, että koira viettää lepotaukojaan säkkitynyssä, minne koira saa mennä jopa kesken oppitunninkin. Oppilaat osaavat kunnioittaa koiran lepoa hetkiä, eivätkä mene häiritsemään, jos koira nukkuu. Säkkityyny on kuitenkin oppilaiden käytössä ja koiran ollessa hereillä; sinne saa mennä esimerkiksi pitämään lukuhetkeä koiran vierelle. Lähes kaikki opettajat kertoivat, että koiralla on myös mahdollisuus mennä kevythäkkiin luokkahuoneessa. Häkki on sijoitettu useasti opettajanpöydän alle, jossa koiralla on oma rauhallinen piilopaikkansa. Yhden opettajan mukaan koira osaa vetäytyä sivuun itsekseen ja tietää omat rajansa. Opettajan on kuitenkin hyvä itse seurailta koiran jaksamista pitkin työpäivää ja oltava valmiina siirtämään koira tauolle.

”Mulla on vanheneva koira, niin mun pitää tosi tarkkaan miettiä sitä, et mitä se koira jaksaa.” (H5)

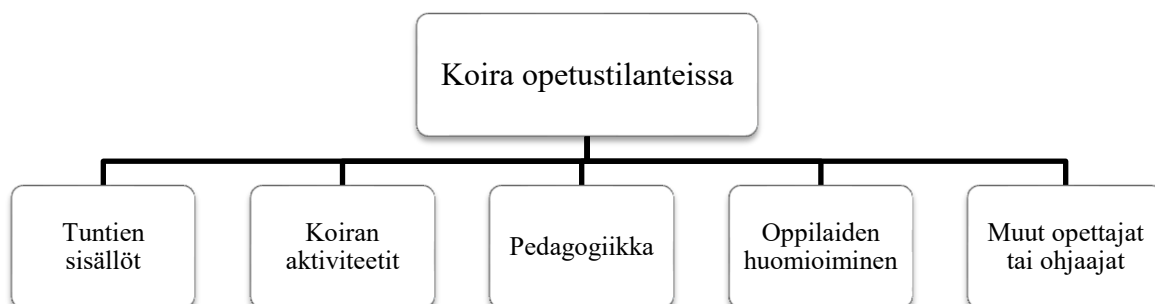
Tämä aineistoesimerkki nostaa esille myös tärkeän pointin vanhenevista koirista. Vanheneva koira tarvitsee enemmän lepoa ja työpäivänä jaksamisen seuraaminen on vieläkin tärkeämpää. Kyseinen opettaja pitää huolen, että koira ei ole koululla neljää tuntia pidempään, koska se on ollut aivan maksimi aika, jonka jälkeen koira on ollut jo todella väsynyt. Rankan työpäivän jälkeen koiran on annettava levätä kotona, jotta se palautuu kunnolla päivän rasituksesta.

5.1.3 Opetustilanteet

Koira-avusteinen pedagogiikka sisältää opetustilanteita, joissa koiralla on rooli pedagogisessa merkityksessä. Seuraavana tuon esille haastatteluista saamiani tuloksia näihin opetustilanteisiin liittyen. Opetustilanteissa koira osallistuu toimintaan aktiivisesti ja sillä on selkeä tavoite. Koira ei ole luokassa vain olemisen takia, vaan toiminnan tulee tähdätä oppilaiden oppimiseen tai heidän motivointiinsa. Alla oleva kuvio näyttää pääpiirteittäin opetustilanteisiin sisältyviä käsitteitä ja aihealueita, jotka nousivat esille aineistostani. Avaan näitä opetustilanteellisia teemoja seuraavaksi tarkemmin.

Kuvio 4

Koira-avusteisissa opetustilanteissa huomioitavat tekijät

Yleensä koira on paikalla luokkahuoneessa koko päivän, mutta sillä ei ole aktiivista roolia jokaisella oppitunnilla alusta loppuun saakka. Koiran toiminta on sijoiteltu oppituntien alkupuolelle sekä aamupäivään, jolloin koira on virkeimmillään. Lähes kaikki haastattelemi opettajat toimivat samalla tavalla. Yleisimpiä oppiaineita, joissa koira-avusteista pedagogiikkaa hyödynnetään, ovat suomen kieli, matematiikka sekä vieraat kielet. Lisäksi koira osallistuu satunnaisesti lähes kaikkien oppiaineiden tunneille lukujärjestyksen mukaisesti koirapäivinä. Yksi tutkimukseen osallistuneista opettajista kertoi, että kovat

käsityöt ovat oikeastaan ainoa oppiaine, minne koira ei oteta edes mukaan. Pehmeiden käsitöiden luokkatilassa koira on ollut mukana, mutta luokkahuone tarkastettiin vain huolellisesti ennen koiran sinne tuomista. Tunnetaitojen harjoittelu korostui lähes jokaisessa haastattelussa. Koiran kanssa on helppo harjoitella eri tunteiden tunnistamista; muun muassa seuraamalla koiran tunnetiloja. Koiran elekielestä oppilaat oppivat myös omia tunteitaan ja toisten tunteiden sekä henkilökohtaisen tilan kunnioittamista.

Koiralle on suunniteltu erilaisia aktiviteetteja, joissa koiralla on selkeä ja tavoitteellinen rooli oppilaiden oppimisen tukemisessa. Yksi tutkimukseen osallistuneista opettajista hyödyntää koiran kanssa tehtävämattoa suomen kielen oppitunneilla. Matossa on erilaisia virkkeitä ja lauseita, joita koira arpoo oppilaille.

”Koira osoittaa, mistä taskusta otetaan.” (H3)

Tällä opettaja tarkoittaa mattoon sijoitettuja taskuja, joista löytyy erilaisia pieniä tehtäviä, mitkä on laadittu sen hetkisen aihealueen mukaisesti. Koira toimii toiminnallisessa oppimisessa motivaattorina, josta oppilaat innostuvat herkästi. Koiran osoittamien tehtävien tekeminen on mielekkäämpää kuin tavallisten oppikirjan tehtävien täyttäminen. Toinen opettaja hyödyntää koira suomen kielen tunneilla myös esimerkkinä tai aiheeseen johdattelussa. Koiran olotilasta ja asennosta voidaan lähteä luomaan erilaisia virkkeitä, jos harjoitellaan suomen kielessä esimerkiksi virkkeiden muodostamista. Matematiikassa koira voi toimia myös matikka-ahdistuksen tukena ja motivoivana tekijänä pelkällä läsnäolollaan. Joidenkin oppilaiden kohdalla koiralle sai antaa palkaksi namin aina, kun oppilas oli ratkonut sovitun määrän tehtäviä. Aina koiran rooli ei siis ole täysin aktiivinen, vaan se luo olemuksellaan luokkatilaan motivoivaa ja innostavaa ilmapiiriä. Seuraavat aineistoesimerkit kuvaavat vielä hyvin näitä koiran toiminnallisia osuuksia luokkahuoneessa:

”Onnenpyörästä se pyörittää vaikka jonkun lauseen alun tai arpoo vähän isommille vaikka koekysymyksiä. Se on hyvin vaihtelevaa.” (H2)

”Rakennan sen oppitunnin sen varaan, että koira toimii vähän niinku työväliseenä, motivaattorina.” (H3)

”Koira painaa nappia ja napista tulee tehtävänanto, jolloinka se on sinänsä toiminnallista.” (H4)

Tärkeää koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntämisessä on sen pedagoginen näkökulma. Toiminnan on oltava perusteltua, oppimiseen tähtäävää ja koiralla on oltava selkeä rooli toiminnassa.

”Noppaa ei pyöritetä vaan siksi, että sieltä tulee kivoja numeroita tai kivoja kuvia.” (H1)

Tämä aineistoesimerkki havainnollistaa hyvin sen, että koira ei tuoda huvin vuoksi luokkatilaan viihdyttämään oppilaita, vaan sen hyödyntämisellä on oltava opetuksellinen tavoite. Opettajan on huolehdittava siitä, että toiminta on todella sen arvoista, että koira kannattaa tuoda kouluun. Yksi tutkimukseen osallistuneista opettajista käyttää välillä myös luovuutta tehtävien suunnittelussa ja tarvittaessa keksitään lennosta aktiviteetteja, mikäli suunnitelmat menevät uusiksi päivän aikana. Näissäkin aktiviteeteissa on huomioitava toiminnan tavoitteellisuus oppimisen kannalta. Osa opettajista hyödyntää koiran kanssa onnenpyöriä, tehtäväpusseja, noppia ja muita samankaltaisia apuvälineitä. Koira voi arpoa esimerkiksi tehtäviä tai koekysymyksiä isoimmille oppilaille ja toiminnot vaihtelevat eri tilanteissa, kuten aikaisemmin aineistoesimerkeistä näitä nousi esille. Joskus koira toimii myös lukukoirana, kun oppilaille on lukutunti. Silloin koira rauhoittaa tilannetta ja oppilaat saavat rapsutella koira lukiessaan kirjojansa.

Tutkimukseen osallistuneet opettajat kertoivat, että opetustilanteissa koira toimii yleensä koko ryhmän kanssa sekä pienryhmissä. Joskus tuen ryhmässä on vain muutama oppilas, mutta pääsääntöisesti koira toimii koko luokan kanssa tasapuolisuuden vuoksi. Osa opettajista kuitenkin kertoi, että koira toimii välillä myös yksittäisten oppilaiden kanssa. Yleisopetuksen luokissa toiminta kuitenkin pyritään järjestämään siten, että kaikki saavat tehdä koiran kanssa tasapuolisesti. Yksi opettajista hyödyntää koira nimenomaan useissa eri ryhmissä, eikä hänellä ole vain tiettyä oppilasryhmää, jonka kanssa koira-avusteisuutta toteutetaan. Samainen opettaja kertoo myös koulupudokkaista, joille koiran läsnäololla on iso merkitys ja sen takia hän hyödyntääkin koira pääsääntöisesti heidän kanssaan. Erään opettajan luokassa koira osaa kierrellä ja mennä niiden oppilaiden luokse, jotka tarvitsevat koiran läsnäoloa ja tukea oppimisessa. Tällaiset oppilaat ovat vahvasti ahdistuneita ja epävarmoja osaamisestaan,

jolloin koira toimii heille tukipilarina koulussa. Seuraava aineistoesimerkki kuvaa hyvin yllä mainitun tilanteen:

”Se aistii sen epävarmuuden, ja epävarmat oppilaat niinku houkuttaa itse itsensä luokse sen koiran.” (H4)

Tutkimukseni tulokset osoittavat, että yksilöllinen opetus koiran avustuksella onnistuu, jos opettajalla on apunaan muita opettajia tai ohjaajia, jotka huolehtivat osan oppilaista. Ilman muiden opettajien apua yksilöllinen opettaminen on vaikeaa, jonka takia koira hyödynnetään usein koko ryhmän kanssa. Jos yksittäisellä oppilaalla on hankaluuksia oppitunneilla tehtävien teossa, niin lapsi saa mennä esimerkiksi koiran kanssa tekemään tehtäviä lattialle, jotta tekeminen etenee. Tällaisissa tilanteissa koira toimii yksittäisen oppilaan kanssa, vaikka luokassa olisi muitakin oppilaita.

Koira-avusteisen pedagogiikan toteuttaminen kouluympäristössä on opettajan omalla vastuulla eikä vastuuta voida siirtää toiselle opettajalle. Tämän tutkimuksen opettajat eivät jätä koiraansa muiden opettajien tai koulunkäynninohjaajien vastuulle, vaan he huolehtivat, että ovat itse aina paikalla. Koiratunneilla opettajalla on toki apunaan välillä ohjaajia tai muita opettajia yhteisopettajuuden myötä. Koira ei kuitenkaan toimi muiden opettajien kanssa ilman omistajaansa missään tilanteessa. Koira ei jätetä myöskään luokahuoneeseen oppilaiden kanssa keskenään ja, jos koira jää yksin luokkaan; se sijoitetaan omaan häkkiinsä odottamaan. Yksi tutkimukseen osallistuneista opettajista kuitenkin kertoi poikkeustilanteen, jossa oppilas oli sairastunut kesken koulupäivän. Tällaisessa tilanteessa opettajan oli vietävä oppilas terveydenhoitajalle, sillä paikalla ei ollut koulunkäynninohjaajia hänen apunaan. Tämän myötä koira jäi pieneksi hetkeksi luokahuoneeseen ilman opettajaa, mutta tilanne sujui hyvin eikä mitään vaaratilanteita aiheutunut. Tällaisia tilanteita tapahtuu toki harvoin, mutta tässäkin vastuu koiran toiminnasta on opettajalla, vaikka hän ei luokahuoneessa sillä hetkellä olisi. Alla näkyvä aineistoesimerkki kiteyttää hyvin opettajan vastuun koira-avusteisesta pedagogiikasta:

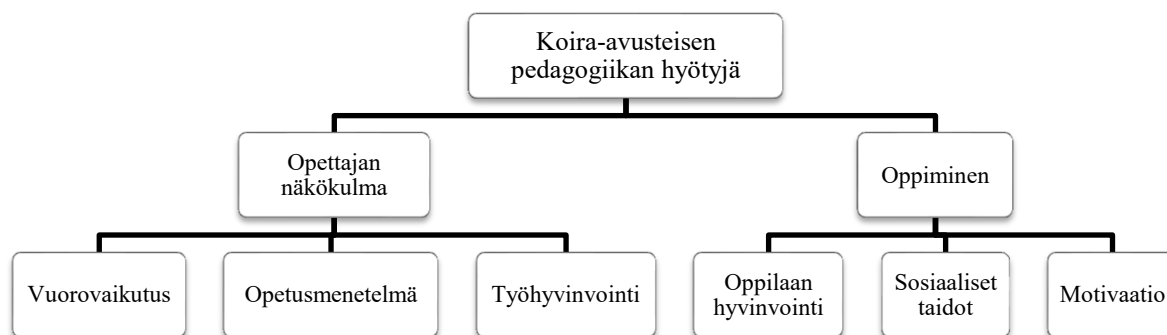
”Mä en anna sitä muille, koska mä en halua siirtää sitä turvallisuusvastuuta muille.” (H1)

5.2 Koira-avusteisen pedagogiikan hyötyjä

Koira-avusteinen pedagogiikka tuo koulumaailmaan monia hyötyjä niin oppilaille kuin opettajallekin. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia hyötyjä opettajat ovat kohdanneet toteuttaessaan koira-avusteista pedagogiikkaa. Esittelen ensimmäisenä saamiini tuloksia opettajan näkökulmaan liittyen, jonka jälkeen tuon esille opettajien kohtaamia hyötyjä oppimisen näkökulmasta. Alla oleva kuvio 5 esittää keskeisimmät käsitteet koira-avusteisen pedagogiikan hyödyistä tutkimusaineiston pohjalta.

Kuvio 5

Koira-avusteisen pedagogiikan hyötyjä

5.2.1 Opettajan näkökulma

Koira-avusteinen pedagogiikka tuo opettajien työhön omannäköisyyttä ja vaihtelua. Koiran avustuksella työssä saa toteuttaa itseään juuri sellaisena kuin on. Koiranomistajalle usein koira onkin se kaikista tärkein asia arjessa. Jos koiran kanssa pääsee vielä työskentelemään tavoitteellisesti, on se motivoivaa sekä koiralle, että omistajalle. Tutkimukseen osallistuneet opettajat kertoivat monia hyötyjä koira-avusteisuuteen liittyen. Opettajien työhyvinvointi on lisääntynyt, sillä koira ratkoo kuin itsestään hankalia tilanteita luokkahuoneessa. Pelkästään koiran läsnäolo voi helpottaa ristiriitoja oppilaiden välillä.

”Jotkut hankalat tilanteet monesti ratkee koiran avustuksella niiku ittestään, kun ei enää ite tiedä mitä tässä nyt tekis.” (H2)

Tämä aineistoesimerkki kuvastaa hyvin, kuinka koiran rooli esimerkiksi tunnepuolen asioiden osalta on mainio apu opettajan työhön. Koira osaa ottaa tilanteet haltuun ja ratkaista ikävät

ongelmat pelkällä omalla olemuksellaan, eikä opettajalla mene turhaa aikaa selvittää näitä ongelmia muiden oppilaiden oppimisen kustannuksella.

Koira toimii koulumaailmassa myös hyvänä keskustelunaiheena ja se lisää kommunikaatiota sekä vuorovaikutusta luokkahuoneessa. Opettajan on helpompi ottaa kontaktia oppilaisiin, kun koira on paikalla. Lähes kaikki tutkimukseen osallistuneet opettajat kertoivat koiran auttavan opettajaa ottamaan kontaktia kaikkiin oppilaisiin, kuten seuraavat esimerkit osoittavat.

”Oppilaiden kanssa saa tosi helposti kontaktin, kun sulla on aihe mistä puhuu.” (H1)

”Mä saan yhteyden oppilaisiin helpommin. Se toimii semmosena linkkinä se koira monessa tilanteessa.” (H5)

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että opettaja saa koiran välityksellä myös muiden luokkien oppilaiden kanssa keskustelua aikaiseksi, sillä koira kiinnostaa oppilaita. Yksi opettajista on myös kokenut koiran helpottavan erityisoppilaiden stigmaa, sillä koira luo oppilaille itsevarmuutta ja motivaatiota ylipäätään olla koulussa paikalla. Yleiselläkin tasolla koira luo positiivista ilmapiiriä ja oppilaiden käyttäytyminen paranee koiran ansiosta huomattavasti. Tämä on puolestaan yhteydessä tulosten mukaisesti työrauhaan ja sujuvaan työskentelyyn. Koira toimiikin huomaamattaan tunnin vahtina ja ylläpitää työrauhaa, josta on opettajalle iso apu esimerkiksi uusiin aihepiireihin siirryttäessä. Työrauhan lisäksi oppilaiden liikkuminen luokkahuoneessa on rauhallisempaa, kun pitää huomioida koiran läsnäolo. Tämä opettaa oppilaille tavallisia käytöstapoja sekä muiden huomioimista, mikä on opettajan näkökulmasta tärkeä asia opittavaksi jo alakoulun luokilla.

5.2.2 Oppiminen

Koira-avusteinen pedagogiikka tuo erilaisen opetusmenetelmän koulumaailmaan ja se luo innostusta ja kiinnostusta oppilaiden silmissä. Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että koiran läsnäololla on iso merkitys oppilaiden kouluun tulemiselle sekä motivaatioon oppimista kohtaan. Yksi tutkimukseen osallistuneista opettajista kertoi, että koira on todella motivoiva tekijä kouluun lähtemiselle. Eräs hänen oppilaistaan ei millään halunnut tulla kouluun, mutta kun koirapäivä oli tulossa; oppilas tuli ilomielin kouluun ja halusi olla ensimmäisenä paikalla tervehtimässä koira. Myös muiden opettajien vastauksissa korostui

koiran motivoiva tekijä. Koira ylipäättään motivoi oppilaita opiskelemaan ja keskittymään tehtävien tekemiseen. Oppilaiden pystyvyyden tunne kehittyi, kun he pääsivät avustamaan opettajaa koiran hoitamisessa muun muassa pukemisessa, ruokkimisessa sekä ulkoiluttamisessa. Myös oppilaiden huoltajilta on tullut palautetta koiran yhteydestä oppilaiden motivaatioon. Opettajat kertovat, että joidenkin oppilaiden kotona ei puhuta muusta kuin koirapäivistä ja niitä odotetaan aina innolla. Seuraavat aineistosta esille nousseet esimerkit kuvaavat hyvin koira-avusteisen pedagogiikan yhteyttä oppilaiden motivaatioon sekä oppimisen iloon.

”Se niin kuin motivoi keskustelua, ei pelätä niin paljon virheitä.” (H3)

”Se on tuonut semmoista oppimisen ”drivea” ja iloa sekä lasten hyvinvointia.” (H5)

”Yleisesti semmoinen hyvä mieli kantaa koko sen koulupäivän.” (H6)

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että koira-avusteisen pedagogiikan myötä oppilaiden koiratietoisuus kasvaa, kun koira on konkreettisesti paikalla kouluympäristössä. Oppilaat saavat kokeilla eläimen kanssa toimimista, jolloin he oppivat samalla koiran elekielestä uusia asioita. Myös koirapelkoiset oppilaat ovat huomanneet, että koira ei tee mitään pahaa, jos käyttäytyy koiran seurassa asiallisesti. Yhden tutkimukseen osallistuneen opettajan mukaan koira-avusteinen pedagogiikka onkin parhaimmillaan lievittänyt oppilaiden koirapelkoa.

Iso hyöty koira-avusteisesta pedagogiikasta on myös oppimiselle. Oppilaiden tehtävien tekeminen helpottuu, kun koira on luokassa ja oppilaat pääsevät tekemään tehtäviä koiran kanssa. Näistä tutkimukseen osallistuneista opettajista osa hyödyntää usein koira-avusteista hiljaisessa työskentelyssä, jossa oppilaat saavat vuorotellen mennä tekemään tehtäviä lattialle koiran vierelle ja se motivoi usein paljonkin. Oppilaiden keskittyminen kohdentuu oppitunneilla juuri siihen mitä tehdään, kun koira on osoittanut esimerkiksi jonkin tehtävän tai lauseen, joka oppilaan tulee tehdä vihkoonsa. Tällaisilla on iso merkitys oppilaille varsinkin erityisoppilaiden ja tuen tarpeisten keskuudessa.

Tutkimuksen tuloksista saadaan selville, että koira-avusteinen pedagogiikka mahdollistaa myös oppilaiden empatian sekä erilaisten toimintamallien kehittymistä. Oppilaat pääsevät tarkkailemaan koiran käyttäytymistä ja miettimään, miksi koira toimii milläkin tavalla

tietyissä tilanteissa ja miten oppilaan tulee toimia koiran kanssa. Aggressiiviset oppilaat voivat myös oppia koiralta paljon. Miksi aggressiota ei saa vaikka purkaa suoraan koiraan? Ja miksi ei myöskään toiseen ihmiseen? Oppilaat ymmärtävät, että millainen käytös on sallittua ja sillä on iso merkitys oppilaiden tulevaisuuden kannalta. Muita opettajien mainitsemia hyötyjä oli esimerkiksi koira-avusteisen pedagogiikan harvinaisuus. Koira tuo iloa ja erilaisuutta koulupäiviin ja kokemuksena se on oppilaille ikimuistoista. Eläin toimii luokkahuoneessa jäänsulattajana ja jokainen oppilas voi olla täysin oma itsensä koiran kautta.

”Koiran kautta voi olla niinku just sellanen oma ittensä, ei tarvi esittää mitään.” (H2)

Aineistoesimerkki kuvastaa hyvin tilanteen ainutlaatuisuuden. Koiran seurassa jokainen oppilas voi olla oma itsensä ja myös muut oppilaat hyväksyvät helpommin jokaisen osaksi porukkaa. Koira yhdistää oppilaita ja luo samalla hyvää yhteishenkeä. Useat tutkimukseen osallistuneet opettajat kertoivat, että oppilaiden keskinäinen vuorovaikutus paranee ja he juttelevat enemmän yhdessä luokkana. Tällä on iso merkitys oppilaiden sosiaalisille taidoille, joita jokainen tarvitsee elämässään jatkossakin. Koira motivoi työskentelemään yhdessä tavoitteiden saavuttamiseksi ja työskentely onkin mielekkäämpää koiran kautta. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset oppilaat pääsevät myös paremmin ryhmään mukaan, vaikka kielimuuri tulisi vastaan. Kommunikointi koiran välityksellä on helpompaa ja suomen kielen harjoittelu samalla tehokkaampaa. Eräs opettaja kokeekin, että koira-avusteisesta pedagogiikasta hyötyy valtavasti kielellisistä vaikeuksista kärsivät oppilaat. Tähän sisältyvät toki myös lukemisen ja kirjoittamisen haasteet myös suomea äidinkielenään puhuvilla oppilailta.

”Koirasta tulee helposti motivaattori ja voima moneen asiaan” (H4)

Yllä oleva aineistoesimerkki kuvastaa koiran läsnäolon merkitystä oppilaille. Tutkimukseen osallistuneiden opettajien mukaan koira tuo helpotusta oppilaiden haastaviin elämäntilanteisiin. Erityisesti haavoittuvassa iässä olevat nuoret tarvitsevat koiraan enemmän ja usein koira toimiikin henkireikänä näille oppilaille. Koiran tarve on välillä jokapäiväistä, jotta oppilas selviytyy kouluarjesta. Seuraavat aineistoesimerkit kuvastavat tätä tilannetta hyvin:

”Joillekin se koulunkäynti on niin rankkaa, et koiraan tarvitaan melkeen joka päivä.” (H4)

”Koira oli ainoa asia, millä oppilas tuli aina maanantaisin kouluun.” (H6)

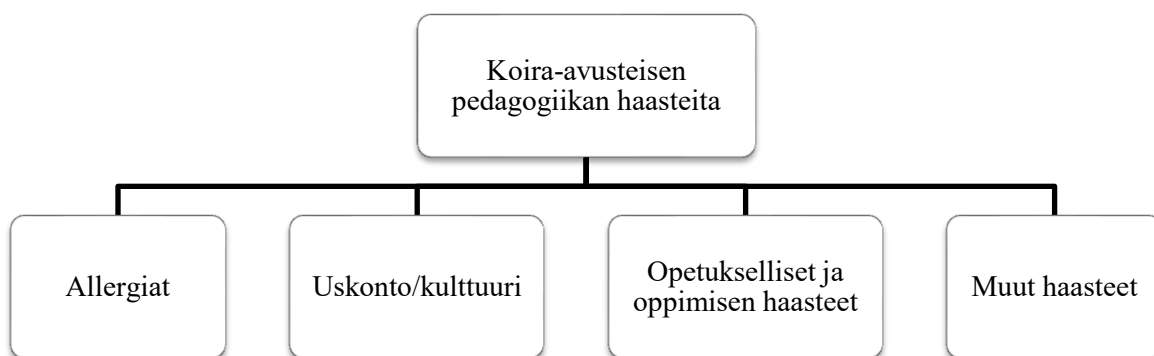
Jos koira ei tullut paikalle jonain päivänä, usein haastavissa elämäntilanteissa olevat nuoret eivät tulleet kouluun ollenkaan. Tämä on tärkeä, mutta vakava asia nuorten elämässä selviytymiselle. Samainen opettaja kertoi myös vierailleensa vanhojen oppilaidensa luona koiran kanssa, koska oppilaat ovat ikävoineet koiraan valtavasti. Tällainen mahdollisuus toimia koiran kanssa jättää varmasti elinikäiset muistot oppilaiden mieleen. Koira tuo oppimiseen myös iloa sekä intoa ja eräs opettaja mainitsikin koiran lisäävän lasten hyvinvointia.

5.3 Koira-avusteisen pedagogiikan haasteita

Koira-avusteinen pedagogiikka tuo mukanaan hyötyjen lisäksi erilaisia haasteita. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda esille myös koira-avusteisen pedagogiikan haasteita, joita opettajat ovat kohdanneet työssään. Esittelen seuraavaksi näitä tutkimuksessani ilmi tulleita haasteita, jotka olen jaotellut aineiston pohjalta eri kategorioihin; allergioihin, uskonnollisiin tai kulttuurillisiin haasteisiin, opetuksellisiin ja oppimiseen liittyviin haasteisiin sekä muihin haasteisiin.

Kuvio 6

Koira-avusteisen pedagogiikan haasteita

5.3.1 Allergiat

Allergiat ovat usein isoin syy, mikä voisi estää mahdollisuuden koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamiseen koulussa. Tässä tutkimuksessa lähes jokaisen opettajan luokassa on ollut allergisia oppilaita. Erään opettajan luokan kymmenestä oppilaasta peräti kuusi oli astmaatikkoja. Opettaja on kuitenkin todennut, että koirapäivinä myös nämä astmaatikot ovat

olleet koulussa paikalla, sillä eivät ole halunneet jättää tätä ainutlaatuista kokemusta väliin. Kyseisten oppilaiden huoltajat ovat antaneet oppilaille tavallista isomman lääkeannoksen koirapäivien aamuna. Tällainen toiminta on haaste ehkä enemmän oppilaalle itselleen, jos olotila muuttuu tukkoiseksi ja turvonneeksi tai on vaikea hengittää koiran kanssa oleskelun yhteydessä.

”Koira sai sen silmät niin umpeen, että se ei nähnyt mitään. Huoltajaa vaan nauratti ja lasta vaan nauratti ja mä olin tietysti kauhuissani.” (H1)

Yllä oleva aineistoesimerkki kuvaa tilanteen vakavuuden, vaikka lapsi tai vanhemmat eivät tilannetta ottaisi vakavasti. Opettajana näitä asioita varmasti miettii, että onko se terveydelle hyväksi tulla allergisena kouluun koirapäivinä, eikä liika lääkkeiden syöntikään ole pidemmän päälle turvallista tai suotavaa. Toinen tutkimukseen osallistunut opettaja kertoi myös allergisista oppilaista ja heidän osallistumisestansa oppitunneille. Hän pyrki pitämään oppitunnit ulkona, jotta myös allergiset pystyivät osallistumaan ilman lääkettä. Välillä hänenkin oppilaansa ottivat ennakkoon allergialääkettä, jos tunnit pidettiin sisätiloissa. Tässä oli taustalla myös koululääkärin myönteinen kanta koulukoiriin, jonka myötä näin voitiin toimia allergistenkin kanssa.

Isompana ongelmana joissain kouluissa on henkilökunnan allergiat. Jos henkilöstössä toimii allerginen ihminen, on koiran tuonti koulumaailmaan isomman työn takana. On mietittävä tarkemmin koiran kulkureittejä ja käytännön asioita. Yksi opettajista kertoi myös vanhempien kieltävää kantaa koirien tuontiin kouluun juuri allergisten takia. Seuraava aineistoesimerkki vanhempien sanomisista kuvaa hyvin kieltävää kantaa koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamiseen liittyen:

”Koira kävelee käytävällä, niin koko koulu on saastunut.” (H3)

Joidenkin vanhempien mielestä koira ei vain kuulu kouluun, mutta ainahan vanhemmat valittavat monista asioista. Tässäkin tapauksessa nämä puheet kannattaa jättää taka-alalle, jos muuten toiminnalle on lupa ja kaikki on sovittu rehtorin kanssa valmiiksi. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että pääosin allergisten oppilaiden kanssa kaikki on sujunut hyvin ja on vain muutamia oppilaita, jotka eivät ole osallistuneet allergian takia koirapäivinä tavalliseen

opetukseen. Oppilaille on järjestetty näissä tilanteissa erillinen tila, jossa he opiskelevat esimerkiksi koulunkäynninohjaajan avustuksella.

5.3.2 Uskonnolliset ja kulttuurilliset haasteet

Uskonnolliset ja kulttuurilliset haasteet ovat osa nykypäivää koulumaailmassa. Yhä useampia maahanmuuttajia käy suomalaisissa kouluissa, jonka myötä opettajan on otettava huomioon kulttuurillisia tai uskonnollisia säädöksiä toteuttaessaan opetustaan. Tähän tutkimukseen osallistuneista opettajista lähes jokainen on kohdannut työssään jonkinlaisia haasteita uskonnollisista tai kulttuurillisista syistä; heidän toteuttaessaan koira-avusteista pedagogiikkaa. Joissain uskonnoissa koiraan ei saa koskea tai edes oleskella samassa tilassa koiran kanssa. Joissain uskonnoissa tähän on vielä sukupuolten välisiä eroja näissä säädöksissä. Erään opettajan oppilaina oli joinakin vuosina sisarukset, joista vain poika sai osallistua koiratunneille, mutta ei koskea koiraan. Tytölle ei annettu edes mahdollisuutta osallistua opetukseen, sillä heidän uskontonsa kieltää sellaisen toiminnan. Tässä korostuu sukupuolten välinen eriarvoisuus ja se onkin ollut yksi haaste joissain kulttuureissa jo pidemmän aikaa.

Yksi tutkimukseen osallistuneista opettajista kertoo, että suurimpana haasteena on ollut muslimioppilaat, joiden kulttuurissa koiraan koskemista ei välttämättä sallita. Kulttuurilliset säännöt ovat usein perheiden valittavissa, joten ihan kaikilla muslimioppilailla ei ole kieltoa toimia koiran kanssa, mikä helpottaa tilannetta. Tällä hetkellä opettajalla on onneksi vain yksi oppilas, joka ei saa koskea koiraan. Opettaja pyrkii järjestämään oppitunnit siten, että oppilas ei joudu kosketuksiin koiran kanssa tai oleskelemaan liian lähellä koiraan. Tällaisessa tilanteessa haasteensa tuo luokkatilan järjestely ja oppilaiden istumapaikat. Myös toinen opettaja ottaa kantaa samaan asiaan ja kertoo omia haasteitaan tällaisesta tilanteesta. Hän kertoo, että koiraan ei voida määrätä täysin kulkemaan vain tietyllä puolella luokkaa, joten kyllä siinä on omat haasteensa ja toiminta vaatii erityisempiä järjestelyjä onnistuakseen. Samainen opettaja ei kuitenkaan pidä kulttuurillisia asioita pelkkänä haasteena, vaan ne ovat ymmärrettäviä tilanteita.

”Mä haluan, että koira on yhdistävä tekijä eikä rajaava tekijä.” (H4)

Tämä aineistoesimerkki toi hyvin esille opettajan oman kannan koira-avusteiseen pedagogiikkaan. Toiminnan ei tule rajata ketään ulkopuolelle, vaan kaikilla on oltava

samanlainen mahdollisuus osallistua opetukseen. Jos luokassa on esimerkiksi useita muslimioppilaita, ei toimintaa kannata ollenkaan järjestää siinä ryhmässä, jos se rajaisi joitakin oppilaita opetuksen ulkopuolelle. Se on jo opetussuunnitelmassakin mainittujen toimintatapojen vastaista.

Vaikka uskonnolliset ja kulttuuriset asiat nähdään isona haasteena, antaa samalla koira-avusteinen pedagogiikka mahdollisuuden maahanmuuttajaoppilaille tutustua koiraan eläimenä ja päästä kohtaamaan koira ensimmäistä kertaa. Eräs tutkimukseen osallistunut opettaja kertookin omia kokemuksiaan tällaisesta tilanteesta, jossa oppilas on päässyt ensimmäistä kertaa silittämään koira ja ollut aivan haltioissaan. Tällaisella mahdollisuudella on iso merkitys eri uskonnoista tai kulttuureista tuleville lapsille, jotka eivät omassa arjessaan pääse kohtaamaan koira ikinä missään tilanteessa.

5.3.3 Opetukselliset ja oppimisen haasteet

Opetukseen ja oppimiseen liittyviä haasteitakin mahtuu koira-avusteiseen pedagogiikkaan, vaikka etupäässä toiminta tuo paljon positiivisuutta koulumaailmaan. Tämän tutkimuksen aineistosta nousee esille tähän liittyen muutamia haasteita, joita esittelen seuraavaksi. Yksi opettaja mainitsee toiminnan pedagogisen näkökulman. Opettajan on aina mietittävä, onko toiminta varmasti tarpeeksi pedagogista ja riittääkö se, mitä koiran kanssa tekee. Koiralla on oltava koulussa selkeä rooli ja toiminnan tulee tähdätä johonkin. Koira ei voi vain olla ja viihdyttää oppilaita. Toiminnan ja oppituntien rakentamisessa tämä voi olla haasteena, jos koiralle ei keksi tarpeeksi pedagogisia toimintoja oppimisen tukemiseksi. Seuraava esimerkki kuvastaa hyvin kyseisen opettajan ajatuksia:

”Riittääkö tää, mitä mä nyt teen näiden koirien kanssa?” (H6)

Oppilaiden tasoerot nousevat esille myös tämän tutkimuksen aineistosta. Opettajat kokevat haasteeksi sen, kun oppilaat eivät ymmärrä aina, että miksi koira on enemmän toisten oppilaiden kanssa. Oppimisvaikeuksista kärsivät oppilaat tarvitsevat useammin koiran tukea, mikä voi vaikuttaa muiden oppilaiden mielialaan ja motivaatioon. Opettajan onkin huomioitava, että jokainen oppilas pääsee osallistumaan koira-avusteiseen toimintaan samalla tavalla taitotasostaan riippumatta. Yleensä koira toimiikin koko ryhmän kanssa juuri tasapuolisuuden vuoksi. Tällä voidaan välttää oppilaiden keskinäiset erimielisyydet ja riidat.

Yksi opettaja mainitsee, että jotkut oppiaineet eivät sovellu koira-avusteiseen pedagogiikkaan, mikä tuottaa aikataulutuksellisia haasteita. Jos lukujärjestyksessä on koirapäivinä sellaisia oppiaineita, mihin koira ei pystytä hyödyntämään; tuo se omat haasteensa oppituntien suunnitteluun ja päivän kulkuun. Yhtenä tällaisena oppiaineena opettaja mainitsee musiikin, sillä hän ei koe koira hyödylliseksi apuvälineeksi musiikintunneilla. Eräs opettaja mainitsee vielä, että aggressiiviset oppilaat voivat myös vaikeuttaa koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamista, sillä vaarana on koiran tahallinen tai tahaton vahingoittaminen.

”Jos on joku aggressiivinen oppilas, niin niitten kanssa on omat kuvionsa, että kyllä sit joutuu miettimään tosissaan, että onko koira edes töissä.” (H1)

Tällaisissa tilanteissa opettajan on mietittävä järkevin vaihtoehto sekä oppilaiden ja koiran kannalta. Koira-avusteista pedagogiikkaa ei toteuteta, mikäli se aiheuttaisi vaaraa jollekin osapuolelle. Toiminta kulkee kuitenkin turvallisuus edellä, mikä näkyikin hyvin tämän tutkimuksen tuloksissa.

5.3.4 Muut haasteet

Tämän tutkimuksen aineistosta nousee esille myös muita koira-avusteisen pedagogiikan haasteita, joita opettajat ovat kohdanneet arjessaan. Ensimmäisenä esittelen muutamia käytäntöön liittyviä haasteita aineistostani. Yksi tutkimukseen osallistunut opettaja kertoi koiran sairastumisen olevan jonkinlainen haaste. Jos koira tulee yhtäkkiä kipeäksi eikä pääse sovittuna aikana koululle, tuottaa se oppilaille pettymyksen. Tällainen tilanne on myös hyödyllistä lapsille, jotta he oppivat, ettei kaikki mene aina suunnitelmien mukaisesti. Koira usein odotetaan ja onhan se ikävä, jos koira ei pääsekään koululle ja suunnitelmat menevät uusiksi. Aineistosta nousi esille myös opetustilojen koko, sillä pienet luokkatilat ja oppilaiden liika energisyys yhdistettynä on turvallisuuskysymys toiminnalle. Liian ahtaisiin tiloihin koira ei myöskään kannata tuoda, koska koira tarvitsee omaa tilaa päivän aikana esimerkiksi lepotaukojen yhteydessä.

Eräs tutkimukseen osallistunut opettaja nostaa esille koira-avusteisen pedagogiikan turvallisuusnäkökulman. On mietittävä koiran hyvinvointia ja sen jaksamista, jonka lisäksi oppilaat ovat opettajan vastuulla.

”Mulla on siellä vastuulla se koira ja lapset, ja se koko meidän opetusyhteisö.” (H5)

Yllä oleva aineistoesimerkki tuo esille tärkeän vastuunäkökulman opettajan työstä. Opettajan on oltava tarkkana toiminnasta ja huolehtia, että kaikki sujuu asianmukaisesti ja turvallisesti. Tutkimustulokset esittävät koira-avusteisen toiminnan vievän myös enemmän aikaa, mikä kuormittaa opettajan työtä entisestään. Aikaa kuluu esimerkiksi materiaalien ennakoivalmisteluihin, sillä koirapäivän materiaalit on oltava tehtynä edellisenä päivänä koirapäivän hektisyyden vuoksi. Samainen opettaja kertoo, että koira-avusteisuudesta ei saa ainakaan tällä hetkellä lisäkorvauksia, vaan se on opettajalle vapaaehtoista muun opetustyön ohella, jonka takia extratyöt ovat jonkinlainen haaste tässä tilanteessa. Toinenkin tutkimukseen osallistunut opettaja mainitsee koira-avusteisen pedagogiikan tuoman kuormittavuuden. Koira-avusteiset päivät ovat rankkoja sekä opettajalle, mutta myös koiralle. Koirapäiviä ei voi olla viikossa useasti koiran jaksamisen takia. Koira on usein väsynyt työpäivän jälkeen ja palautumiselle on annettava tarpeeksi aikaa. Vaikka toiminta antaa paljon hyvää, kyllä se myös vaatii ylimääräistä lisätyötä sekä suunnittelua. Seuraavat aineistoesimerkit kuvastavat koira-avusteisen pedagogiikan kuormittavuutta opettajan omalle jaksamiselle.

”Yks haaste on se; niin paljon kun se antaa, mutta se on myös tosi kuormittavaa itelle.” (H2)

”Jos ope on väsynyt perustehtävästään, niin se on iso kynnys ottaa koira mukaan, koska se on niinku extraa ja se vaatii tarkkaa suunnittelua.” (H5)

Tutkimukseen osallistuneista opettajista pari mainitsee myös erikoispäivien haastavuuden. Jos koululla järjestetään esimerkiksi Unicef-kävely; olisi koira kiva ottaa koululle mukaan, mutta aina se ei onnistu järjestelysistä. Koulun uintipäivät ovat myös hankalia, koska uinnin ajaksi koira jää itseksensä luokkatilaan odottamaan opettajaa ja oppilaita. Pelisäännöt on oltava koulun yleisellä tasolla tiukat tällaisia varten, koska luokkatila pitää olla ainoastaan koiran käytössä sen aikaa. Luokkatilaan ei saa päästää ketään, koska siinä on taas iso turvallisuuskysymys, jos koira pääsee karkaamaan tai joku menee häiritsemään koiran lepohetkeä. Tällaisissa tilanteissa opettajan on vain luotettava muiden toimintaan.

Koirapelko nousee aineistosta esille yhtenä haasteena ja se tulee ottaa aina vakavasti. Joskus oppilaat eivät välttämättä uskalla kertoa koirapelostaan ja se tulee eteen vasta tilanteessa, jossa koira on jo läsnä luokkahuoneessa. Osa oppilaista voi jännittää koira-avusteista

toimintaa, koska ei ole mitään aikaisempaa kokemusta koirista ja pelätään koiraa juuri eläimenä. Koiran läsnäolo luokkahuoneessa luo epämukavuutta tällaisille oppilaille. Koirapelkoisia oppilaita voi olla myös koulun muissa oppilaissa, jonka takia koiran olisi hyvä olla suljetussa tilassa, missä se ei ole näkyvästi esillä. Tällä voidaan rajata hyvin näkyvyys ja pelko ei leviä laajemmalle. Tutkimuksen tulosten mukaan koirapelon lisäksi aggressiiviset ja impulsiiviset oppilaat voivat olla haaste koira-avusteiselle toiminnalle. Jos oppilas turhautuu tai toimii ennakoimattomalla tavalla, voi siitä aiheutua vaaratilanteita sekä koiralle, että muille oppilaille. Jotkut oppilaat voivat olla malttamattomia ja huomionhakuisia, joten koiran välinpitämätön luonne voi ärsyttää tällaisia oppilaita ja luoda opettajalle haasteita.

*”Ehkä tällainen aikakysymys vielä, että milloin viedään
ja kuinka usein viedään sitä koiraa ulos.” (H6)*

Haastatteluissa opettajat mainitsevat aikataulutuksen ja koiran ulkoiluttamisen, mikä näkyikin yllä olevassa aineistoesimerkissä. Ulkoiluttaminen voi olla haasteena useilta eri kanteilta. Yksi iso haaste on oppilaiden innokkuus koiraa kohtaan. Koululla on paljon oppilaita, jotka ovat todella kiinnostuneita koirasta ja haluavat päästä rapsuttamaan koiraa. Opettajan on hankala päästä lenkille koiran kanssa, kun oppilaat pysäyttävät koiran jo ovella rapsutettavaksi. Joskus opettaja ottaa lenkille oppilaita mukaan taluttamaan koiraa, mutta tässäkin on oltava tarkkana, että uskaltaako koiraa antaa oppilaan talutettavaksi ja innokkaita löytyy enemmän kuin tarpeeksi. Koiran ulkoiluttamiseen liittyy haasteena aikataulutus, mikä näkyikin osan tutkimukseen osallistuneen opettajan vastauksissa. Opettajat nostivat esille muun muassa kysymyksiä: Missä välissä koiraa ulkoilutetaan ja miten koira ehtii levätä kaiken keskellä? Opettajilla onkin paljon pohdittavaa koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamisessa ja haasteet on otettava huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

Yhteenvetona tutkimuksen tulokset osoittavat, että koira-avusteisen pedagogiikan toteuttaminen vaatii opettajalta tarkkaa suunnittelua sekä erilaisia toimintoja sen onnistumiseksi. Tulokset myös esittävät koira-avusteisen pedagogiikan parantavan oppilaiden motivaatiota oppimista kohtaan sekä yleistä ilmapiiriä ja vuorovaikutustaitoja luokkahuoneessa. Lisäksi tutkimus osoittaa, että koira-avusteisen pedagogiikan haasteita voivat olla muun muassa eri kulttuureihin tai uskontoihin liittyvät näkökulmat sekä koira-avusteisen toiminnan tuoma kuormittavuus opettajalle ja koiralle.

6 Pohdinta

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda esille koira-avusteisen pedagogiikan toteutumista suomalaisissa peruskouluissa. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin opettajien kohtaamia koira-avusteisen pedagogiikan hyötyjä sekä haasteita.

Ensimmäinen tutkimuskysymys kohdistui koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamiseen. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamisen edellytyksenä ovat opettajan ammattitaito, toimintaan soveltuva koira, sekä hyvä tuntemus omasta koirastaan ja sen käyttäytymisestä. De Santis (2024) ja kumppanit ovat saaneet tuloksia, joiden mukaan onnistuneen koira-avusteisen pedagogiikan taustalla on hyvä ja turvallinen suhde koiran ja koiran ohjaajan välillä. Omasta aineistostani nousee esille tämä jokaisen haastateltavan kohdalla. Turvallinen ympäristö on toiminnan keskiössä, jonka myötä opettajan on osattava tulkita koiraansa jokaisessa tilanteessa. Koirassa ei saa olla mitään arvaamattomia piirteitä, eikä se saa aiheuttaa vaaratilanteita koulumaailmassa. Opettaja on täysin yksin vastuulla koiran toiminnasta, jonka takia opettajan ja koiran välinen suhde on oltava luottamuksellinen ja täysin turvattu.

Oppimisen kannalta oppilaiden hyvinvoinnilla on merkitystä. Wintermantel (2023) kumppaneineen on saanut tuloksia, joissa koira-avusteisen toiminnan käyttäminen kouluympäristössä parantaa oppilaiden hyvinvointia muun muassa itsetunnon kohottamisella sekä sosiaalisten taitojen kehittymisellä. Omassa tutkimuksessani osa opettajista mainitsi koira-avusteisen pedagogiikan kehittävän oppilaiden sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä vuorovaikutuksen paranemista oppilaiden välillä. Tästä huomataan, että koira toimii huomaamattaan keskustelun välikätenä, sillä se on helppo keskustelunaihe ja eläin yhdistää ihmisiä toisiinsa. Aikaisempi tutkimus tuo esille myös oppilaiden empatiataitojen kehittymisen, mikä nousi myös omassa tutkimuksessani esille (Wintermantel, ym., 2023). Opettajat mainitsivat tutkimuksessani hyödyntävänsä koira-avusteista pedagogiikkaa tunnetaitojen harjoittelussa, mikä on yhteydessä oppilaiden empatiataitoihin. Myös osa opettajista toi selvästi esille oppilaiden empatiataitojen kehittymistä, mikä vahvistaa näitä Wintermantelin (2023) ja kumppaneiden saamia tuloksia.

Koiran läsnäolon on todettu olevan myös yhteydessä alhaisempiin stressitasoihin, kuten aikaisemmissa tutkimuksissa osoitetaan (Wintermantel, ym., 2023). Itse lemmikinomistajana puollan tätä löydöstä, sillä koiran läsnäololla on todella rauhoittava vaikutus ja pelkäästään kotiin tullessa oman koiran näkeminen laskee stressitasoja ja saa mielen rentoutuneeksi. Samankaltaisia tuloksia sain myös tutkimuksestani. Opettajien vastauksista nousi esille koiran rauhoittava puoli. Pelkkä koiran läsnäolo rauhoittaa levotonta luokkatilaa ja samalla parantaa työrauhaa. Koiran läsnäolon on todettu aikaisemmissa tutkimuksissa edistävän positiivista suhtautumista koulunkäyntiä kohtaan sekä parantavan sosiaalista integroitumista luokassa (Morgan, 2024). Myös omassa tutkimuksessani opettajat nostivat esille vuorovaikutuksellisen näkökulman sekä sosiaalisten taitojen kehittymisen. Näiden tulosten pohjalta voidaan jo sanoa, että oma tutkimukseni vahvistaa jo aikaisemmissa ulkomaisissa tutkimuksissa havaittuja kokemuksia koira-avusteisesta pedagogiikasta.

Tämän tutkimuksen teorialuvussa käsiteltiin opettajan pedagogista sisältötietoa, sillä koira-avusteinen pedagogiikka liittyy vahvasti siihen. Shulmanin (1986) mukaan pedagoginen sisältötieto tarkoittaa opettajan syvällistä ymmärrystä oppiainesisältöjen opettamisesta, oppilaiden tasoeroista ja niiden huomioimisesta opetuksessaan. Koira-avusteinen pedagogiikka monipuolistaa opettajan opetusta, mikä puolestaan mahdollistaa oppilaiden oppimista, kun sitä osataan hyödyntää oikealla tavalla. Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että koira-avusteinen pedagogiikka tuo paljon hyötyjä opettajalle sekä oppilaille. Opettajan on osattava arvioida, millä tavalla koira-avusteinen pedagogiikka toimii todella, jotta sitä voidaan pitää pedagogisena menetelmänä. Tässä tämä Shulmanin (1986) käsite ”pedagoginen sisältötieto” tulee hyvin esille, sillä koira-avusteinen pedagogiikka käsittääkin opettajan pedagogisen sisältötiedon, opetussuunnitelmätiedon sekä aineenhallinnan kokonaisuudessaan. Opettajan on osattava tuoda tämä malli käytäntöön hyödyntäessään koira-avusteista pedagogiikkaa. Tähän tutkimukseen osallistuneet opettajat kertoivat miettineensä koira-avusteisuuden pedagogista näkökulmaa, jotta toiminta on tavoitteellista ja opetukseen tähtäävää. Tämä näkökulma onkin tärkeä, koska koira-avusteista pedagogiikkaa ei voida toteuttaa ilman selkeitä opetuksellisia tavoitteita.

Tämä tutkimus toi esille suomalaisissa peruskouluissa työskentelevien opettajien kohtaamia koira-avusteisen pedagogiikan hyötyjä, haasteita sekä toteuttamisen tapoja. Tulokset antavat kattavan kuvan tämänhetkisestä toiminnasta Suomessa, vaikka otanta on pieni. Tutkimukseen osallistuneet opettajat olivat eri puolilta Suomea, joten otanta ei kuitenkaan keskittynyt

tiettyyn kaupunkiin. Tutkimusta olisi kuitenkin syytä laajentaa koskemaan yhä useampia koira-avusteista pedagogiikkaa hyödyntäviä opettajia kokonaisvaltaisemman kuvan saamiseksi. Vastavalmistuneet sekä jo koulumaailmassa työskentelevät opettajat saavat tutkimuksesta selville koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisuuksia sekä erilaisia vaatimuksia toiminnan toteuttamiseksi. Myös opettajaksi opiskelevat pääsevät tutustumaan tämän kautta koira-avusteiseen pedagogiikkaan syvällisemmin, sillä opinnoissa menetelmää ei tuoda juuri esille. Parhaimmillaan tämä tutkimus saa jonkun opettajan innostumaan koira-avusteisesta pedagogiikasta ja sen toteuttamisesta omassa koulussaan. Toiminta on jo laajentunut vuosien saatossa ja toivottavasti se laajenee vielä lisää. Tulosteni mukaan koira-avusteinen pedagogiikka vahvistaa oppilaan minäkuva, kehittää vuorovaikutustaitoja sekä tuo motivaatiota ja iloa kouluarkeen. Ei ole siis mitään syytä, miksi toimintaa ei kannattaisi ainakin kokeilla omien oppilaiden kanssa; edes lyhytkestoisena kokeiluna.

Jatkotutkimusta tästä tutkimuksesta olisi hyödyllistä toteuttaa, kuten aikaisemmin mainitsin jo otannan laajentamisesta. Kokisin myös hyödylliseksi tutkia koira-avusteisen pedagogiikan todellista merkitystä oppimiselle oppilaiden näkökulmasta. Mikä on toiminnan todellinen merkitys juuri oppilaille ja miten he hyötyvät koiran läsnäolosta? Tämä tutkimus toi kyllä esille opettajien kohtaamia hyötyjä ja haasteita sekä koira-avusteisen pedagogiikan toteuttamisen tapoja suomalaisissa alakouluissa. Opettajat kertoivat myös heidän kohtaamiaan merkityksiä koira-avusteisesta pedagogiikasta oppilaiden oppimiselle. Jatkossa olisi syytä kuitenkin tutkia nimenomaan oppilaiden omakohtaisia kokemuksia koira-avusteisesta pedagogiikasta. Oppilaiden haastattelut ja havainnointi vaativat tietenkin tarkemmat tutkimusluvut myös huoltajilta, mutta syvennetty tutkimus laajentaisi tämänhetkisiä käsityksiä koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisuuksista.

7 Tutkimuksen eettisyydestä ja luotettavuudesta

Tämä tutkimus toteutettiin laadullisena, joten olen noudattanut tutkimusta toteuttaessani laadullisen tutkimuksen eettisiä periaatteita. Luottamuksellisuus ja anonymiteetti ovat tärkeä osa tutkimuksen eettisiä periaatteita (Laryeafio & Ogbewe, 2023). Tässä tutkimuksessa osallistujien henkilötietoja ei kerätty missään vaiheessa tutkimusta eikä niitä tullut esille aineiston analysoinnin vaiheessakaan. Haastattelussa ei kysytty mitään henkilötietoja, jonka myötä vastauksia ei voida yhdistää kehenkään yksityishenkilöön. Lopullisessa aineistossa haastateltavista käytetään nimityksiä, kuten ”H1” ja ”H2” tai muilla yleisillä nimityksillä, joista henkilöitä ei tunnisteta. Aineiston analysoinnissa otin huomioon luottamustekijät, enkä tallentanut mitään nimitietoja tallenteiden nimiin ja säilytin niitä asianmukaisesti sekä tietoturvallisesti, jotta ne eivät leviä väärin käsiin. Tietosuojasta ja yksityisyydestä onkin huolehdittava koko tutkimuksen ajan (Laryeafio & Ogbewe, 2023).

Tutkimukseen osallistuneet olivat täysin vapaaehtoisesti mukana tutkimuksessani, ja heillä oli oikeus keskeyttää tutkimus missä vaiheessa tahansa. Jokaiselta tutkimukseen osallistuneelta opettajalta sain kuitenkin suostumuksen hyödyntää heidän haastatteluaineistoaan tässä tutkimuksessa. Vapaaehtoinen osallistuminen tutkimukseen sekä oikeus tutkimuksesta vetäytymiseen kuuluu myös laadullisen tutkimuksen eettisiin periaatteisiin (Laryeafio & Ogbewe, 2023). Jokainen tutkimukseen osallistunut opettaja sai ennen tutkimukseen osallistumistaan myös tietosuojailmoituksen, jonka olin laatinut yliopiston ohjeiden mukaisesti.

Tutkimuksen aineistonkeruuvaiheessa pilotointi toteutettiin vertaisopiskelijoilla, mutta varsinaisella kohderyhmällä haastattelurunkoa ei pilotoitu ja testattu. Sain kuitenkin lopulliseen tutkimukseen osallistuneilta positiivisia kommentteja haastattelurungostani. Olin osannut kysyä kattavasti aiheeseen liittyviä kysymyksiä sekä tarkentaa kysymyksiäni tarpeen tullen. Opiskelijakollegoilta sain myös kysymysten luomisvaiheessa hyviä kommentteja sekä ideoita, joiden pohjalta lopullinen haastattelurunko muodostui. Tämän tutkimuksen laadun kannalta pilotointi kohderyhmään kuuluvilla opettajilla ei ollut siis välttämätön, mutta jatkossa pilotointi olisi syytä suorittaa.

Tutkimuksen luotettavuutta ja laadullisuutta arvioitiin myös koko prosessin aikana. Magnusson ja Marecek (2015) esittävät, että tutkimuksen arvioinnin tarkoituksena on

arvioida, kuinka hyvin tutkimuksella voidaan vastata tutkittaviin kysymyksiin, joihin tutkija haluaa vastata. Pyrin omassa tutkimuksessani siihen, että aineisto vastaa tutkimuskysymystäni, jotta laadullisuus ja uskottavuus säilyy. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijana minun oli arvioitava myös omaa toimintaani jatkuvasti, jotta se vastaa eettisiä periaatteita (Taquette & da Matta Souza, 2022). Laadullisen tutkimuksen luotettavuus ei kuitenkaan perustu määrällisen tutkimuksen kaltaisiin käsitteisiin, vaan enemmän rikkaaseen aineiston kuvaukseen, tutkijan reflektiivisyyteen, läpinäkyvyyteen ja perusteltuihin valintoihin (Puusa & Juuti, 2020). Omassa tutkimuksessani olen kuvannut aineistonkeruun, tutkimusasetelman sekä prosessin mahdollisimman tarkasti, jotta se tukee tutkimuksen läpinäkyvyyttä. Tutkimukseni toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna, sillä se mahdollistaa joustavan ja syvällisen vuorovaikutuksen tutkittavan kanssa, kuten Puusa ja Juuti (2020) suosittelevatkin laadullisen tutkimuksen kontekstissa. Vaikka tutkimukseen liittyy väistämättä tiettyjä rajoitteita, kokonaisuudessaan työ on toteutettu vastuullisesti ja tutkimuseettisiä periaatteita kunnioittaen. Tämä antaa perustan tulosten luotettavalle tarkastelulle ja mahdolliselle jatkotutkimukselle.

Lähteet

- Anderson, K. L. (2007). Who let the dog in? How to incorporate a dog into a self-contained classroom. *Teaching Exceptional Children Plus*, 4(1), 1–17.
<https://eric.ed.gov/?id=EJ967469>
- Anderson, K., & Olson, M. (2006). The value of a dog in a classroom of children with severe emotional disorders. *Anthrozoös*, 19(1), 35–49
- Beetz, A. (2013). Socio-emotional correlates of a schooldog-teacher-team in the classroom. *Frontiers in Psychology*, 4, Article 886. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00886>
- Brelsford, V., Meints, K., Gee, N., & Pfeffer, K. (2017). Animal-assisted interventions in the classroom – A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(7), 1–33. <https://doi.org/10.3390/ijerph14070669>
- Canelo, E. (2020). Perceptions of animal assisted reading and its results reported by involved children, parents and teachers of a Portuguese elementary school. *Human-Animal Interaction Bulletin*, 8(3), 92–110. <https://doi.org/10.1079/hai.2020.0019>
- Correale, C., Crescimbene, L., Borgi, M., & Cirulli, F. (2017). Development of dog-assisted activity program in an elementary classroom. *Veterinary Sciences*, 4(4), 62.
<https://doi.org/10.3390/vetsci4040062>
- De Santis, M., Filugelli, L. Mair, A., Normando, S., Mutinelli, F. & Contalbrigo, L. (2024). How to Measure Human-Dog Interaction in Dog Assisted Interventiona? Scoping Review. *Animals*, 14(3). <https://doi.org/10.3390/ani14030410>
- DiCicco-Bloom, B., & Crabtree, B. F. (2006). The qualitative research interview. *Medical Education*, 40(4), 314–321. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2929.2006.02418.x>
- Elo, S. & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- Fine, A. H. (2019). *Handbook on animal-assisted therapy: Foundations and guidelines for animal-assisted interventions* (5. painos). Academic Press.
- Fynn, W., & Runacres, J. (2022). Dogs at school: a quantitative analysis of parental perceptions of canine-assisted activities in schools mediated by child anxiety score and

- use case. *International Journal of Child Care and Education Policy*. 16(4), 1–17.
<http://dx.doi.org/10.1186/s40723-022-00097-x>
- Gee, N. R., Fine, A. H., & McCardle, P. (2017). How animals affect us: Examining the influence of human-animal interaction on child development and learning. Teoksessa A. H. Fine, (Ed.), *Handbook on animal-assisted therapy: Foundations and guidelines for animal-assisted interventions* (ss. 137–154). Academic Press.
- Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (2001). Forms of interviewing. Teoksessa J. F. Gubrium, & J. A., Holstein (Eds.), *Handbook of Interview Research*, (ss. 55–58). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781412973588>
- Hall, S., Gee, N. & Mills, D. (2016). Children Reading to Dogs: A Systematic Review of Literature. *PLOS ONE*. 11(2), 1–22. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0149759>
- Järvi, T., & Ikäheimo, K. (2020). *Koira koulutyössä: Toimintaa ja teoriaa eläinavusteisuudesta*. BoD – Books on Demand.
- Kallinen, T., & Kinnunen, T. (2021). Etnografia. Teoksessa J. Vuori (Eds.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>
- Kasvatus- ja kuntoutuskoirat ry. (n.d.). *Kasvatus- ja kuntoutuskoirat ry:n kotisivut*.
<https://kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/>
- Kirnan, J., Shah, S., & Laletti, C. (2020). A dog-assisted reading programme’s unanticipated impact in a special education classroom. *Educational Review*, 72(2), 196–210.
<https://doi.org/10.1080/00131911.2018.1495181>
- Kropp, J., & Shupp, M. (2017). Review of the research: Are therapy dogs in classrooms beneficial? *Forum on Public Policy Online*, 2017(1), 1–19.
<https://eric.ed.gov/?id=EJ1173578>
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interviews: Learning the craft of qualitative research interviewing* (3. painos). SAGE Publications.
- Laryeafio, M. N., & Ogbewe, O. C. (2023). Ethical consideration dilemma: Systematic review of ethics in qualitative data collection through interviews. *Journal of Ethics in*

- Entrepreneurship and Technology*, 3(2), 94–110. <https://doi.org/10.1108/JEET-09-2022-0014>
- Levesque, M. (2022). A literature review on the effects of learning with therapy dogs in schools: Social and emotional learning and readiness to learn. *Journal of Graduate Studies in Education*, 14(2), 34–38. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1350823>
- Lindgren, B., Lundman, B. & Graneheim, U. (2020). Abstraction and interpretation during the qualitative content analysis process. *International Journal of Nursing Studies*, 108. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2020.103632>
- Loughran, J., Berry, A., & Mulhall, P. (2012). *Understanding and developing scienceteachers' pedagogical content knowledge*. Springer.
- Magnusson, E., & Marecek, J. (2015). Doing Interview-based Qualitative Research: A Learner's Guide. *Cambridge*. <https://works.swarthmore.edu/fac-psychology/806>
- Mayring, P. (2014). Qualitative content analysis: Theoretical foundation, basic procedures and software solution. Klagenfurt: Beltz. <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/39517>
- Morgan, S. (2024). Animal assisted education and social communication competency: Systematic literature review. *Discover Education*, 3(1). <https://doi.org/10.1007/s44217-024-00357-7>
- Nimer, M., & Lundqvist, M. (2022). Dog-assisted Pedagogy in School Settings: Effects on Students' Learning and Well-Being. *Frontiers in Psychology*, 13, 855327. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.855327>
- Opetushallitus. (2025). *Koirat koulussa – koira-avusteisen toiminnan ohjeistus oppilaitoksille*. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/koirat-koulussa-koira-avusteisen-toiminnan-ohjeistus-oppilaitoksille>
- Peters, K., & Halcomb, E. (2015). Interviews in qualitative research. *Nurse researcher*, 22(4), 6–7. <https://doi.org/10.7748/nr.22.4.6.s2>
- Puusa, A., & Juuti, P. (Eds.). (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.

- Rasehorn, K. (2009). Opettajuuden kehittyminen. Teoksessa J. Louhivuori, P. Paananen, & L. Väkevä (Eds.), *Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen* (259–285). Suomen musiikkikasvatusseura – FiSME ry.
- Ruusuvuori, J., Nikander P., & Hyvärinen, M. (Eds.). (2010). *Haastattelun analyysi*. Vastapaino.
- Shulman, L. S. (1986). Those Who Understand: Knowledge Growth in Teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4–14. <https://doi.org/10.3102/0013189X015002004>
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57(1), 1–22.
<https://doi.org/10.17763/haer.57.1.j463w79r56455411>
- Siljander, P. (2014). *Systemaattinen johdatus kasvatustieteeseen: Peruskäsitteet ja pääsuuntaukset*. (2., uudistettu painos). Vastapaino.
- Taquette, S. R., & da Matta Souza, L. M. B. (2022). Ethical dilemmas in qualitative research: A critical literature review. *International Journal of Qualitative Methods*, 21, 1–15.
<https://doi.org/10.1177/16094069221078731>
- Treat, W. (2013). *Animal-assisted literacy instruction for students with identified learning disabilities: Examining the effects of incorporating a therapy dog into guided oral reading sessions* [Doctoral dissertation, University of Phoenix]. ERIC.
<https://eric.ed.gov/?id=ED562964>
- Wintermantel, L., Grove, C., Henderson, L. & Laletas, S. (2023). Social and emotional therapy dog-assisted interventions in mainstream school settings: a systematic review. *Educational and Developmental Psychologist*, 41(1), 74–90.
<https://doi.org/10.1080/20590776.2023.2256444>

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

1. Oletko luokanopettaja vai erityisopettaja?
2. Kuinka kauan olet toiminut opettajana yleisesti?
3. Kuinka kauan olet hyödyntänyt koira-avusteista pedagogiikkaa?
4. Hyödynnätkö opetuksessasi omaa koira-avusteista vai jonkun toisen koira-avusteista?
 - a. Kauanko kyseinen koira on ollut toiminnassa mukana?
 - b. Onko ollut useampia koiria?
5. Millaisia päivät ovat koiran kanssa?
 - a. Mitä päiviin esimerkiksi sisältyy?
 - b. Kauanko koira on luokkahuoneessa paikalla?
6. Missä tilanteissa koira on mukana opetuksessa?
 - a. Missä oppiaineissa?
 - b. Koko ryhmän vai yksittäisten oppilaiden kanssa?
 - c. Onko koira mukana muiden opettajien tai ohjaajien kanssa?
7. Millaisia hyötyjä olet havainnut koira-avusteisesta pedagogiikasta?
 - a. Opettajan näkökulmasta?
 - b. Oppilaan ja oppimisen näkökulmasta?
8. Millaisia haasteita olet havainnut koira-avusteisesta pedagogiikasta?
 - a. Opettajan näkökulmasta?
 - b. Oppilaan tai oppimisen näkökulmasta?
 - c. Allergiset oppilaat, entä kulttuurilliset tai uskonnolliset asiat?

9. Mitä vaaditaan, jotta voidaan hyödyntää koira-avusteista pedagogiikkaa?
 - a. Miten koira tulee valmistaa luokkaan?
 - b. Miten valmistaa oppilaat tilanteeseen?
 - c. Entä vanhemmat?
 - d. Millaisia koulu- tai kuntakohtaisia järjestelyjä pitää ottaa huomioon?
10. Miten olet päätenyt hyödyntämään koira-avusteista pedagogiikkaa?
11. Onko sinulla jotain lisättävää tai haluatko kertoa jotain, mitä en ole kysynyt?

Liite 2. Tietosuojailmoitus

1. Rekisterin nimi:

Koira-avusteinen pedagogiikka

2. Rekisterinpitäjä:

Henna-Riikka Niemelä, henna-riikka.niemela@utu.fi

3. Vastuuhenkilön yhteystiedot:

Henna-Riikka Niemelä, henna-riikka.niemela@utu.fi

4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot:

henna-riikka.niemela@utu.fi

5. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste:

Tutkimuksessa kerätään haastatteluita, joissa kysytään opettajien kokemuksia ja käsityksiä koira-avusteisesta pedagogiikasta. Kutsu haastatteluun lähetetään kahteen eri Facebook-ryhmään ja vapaaehtoisia osallistujia pyydetään ottamaan yhteyttä Henna-Riikka Niemelään. Vastaajan oman yhteydenoton kautta saatuja sähköpostiosoitteita käytetään haastatteluaikojen sopimiseen. Haastatteluissa kerätään tietoa opettajien kokemuksista koira-avusteisesta pedagogiikasta, sen hyödyistä ja haasteista.

Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on

x käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta)

x rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta)

muu mikä _____

6. Käsiteltävät henkilötietoryhmät:

Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja:

Sähköpostiosoite, tallennettu Zoom-haastattelu, kokemus opettajana toimimisesta, kokemus koira-avusteisesta pedagogiikasta

7. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät:

Tietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.

8. Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin:

Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

9. Henkilötietojen säilyttämisaika tai sen määrittämisen kriteerit:

Haastattelunauhoitteista kirjoitetaan tekstitiedostot ja nauhoitteet tuhotaan. Samalla tutkimusaineistosta poistetaan suorat tunnistetiedot. Tietoja säilytetään enintään 1.7.2025 asti, jonka jälkeen aineisto hävitetään tietoturvasääntöjen mukaisesti.

10. Rekisteröidyn oikeudet:

Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti.

Poisto-oikeuden toteuttamista arvioidaan tapauskohtaisesti.

Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.

11. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu:

Vastaajan oman yhteydenoton kautta saatuja sähköpostiosoitteita käytetään haastatteluajan sopimiseen. Muut tiedot kerätään suoraan haastattelututkimukseen osallistuvilta.

12. Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassaolosta:

Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloinnin tekemiseen.